

Valet 1991

ÄR BETYDELSEFULLT FÖR VÅR FRAMTID. ALLA SOM FÖRLORAT PÅ OMFÖRDELNINGEN FRÅN ARBETE TILL KAPITAL BEHÖVER ETT ALTERNATIV SOM KÄMPAR FÖR ETT

samhälle utan orättvisor och klassklyftor - ett socialistiskt alternativ.

Högervridningen måste stoppas. Vi vet att människor har kraft att gemensamt förändra och leda utvecklingen i nya banor.

Valets huvudfrågor är:

- Arbete åt alla.
- Rättvis fördelningspolitik.
- Utvecklad demokrati och välfärd - nej till EG.
- Röd politik för grön miljö.

Ett förstärkt vänsteralternativ ger kraft åt en folklig rörelse för ett demokratiskt, självständigt och solidariskt Sverige.

Arbetslöshet är ett slöseri med mänskliga resurser och kan inte accepteras. Alla måste ges möjlighet att delta i samhällsbygget.

Under 80-talet har de rika blivit rikare. Kapitalägare, banker och storförfinans har blivit mäktigare. Många har förlorat på en hårdhänt omfördelning från arbete till kapital. Allt fler slås ut och sociala problem fördjupas. Ökade klyftor skapar ett hårdare samhälle.

Klassklyftorna i Sverige har en mycket tydlig könsprägel. En huvudfråga i fördelningspolitiken är att uppvärdera kvinnors arbete, kunskaper och erfarenheter.

Överklassens värderingar har fått en alltmer dominerande ställning. Kommersialism och aktiebörsens reaktioner har fått styra utvecklingen. Den offentliga sektorns möjligheter har krympt. Skola, vård och omsorg har eftersatts. Dessvärre har socialdemokratins ledning bidragit till detta.

Den underordning av Sverige under EC; som redan påbörjats bidrar till de ökade klyftorna i samhället, den sociala nedrustningen, den ökade arbetslösheten och den regionala obalansen.

Ett medlemskap i EG-unionen hotar att förvandla Sverige till en provins i utkanten av ett maktblock som domineras av internationellt storkapital. Sverige klarar sin utveckling, sociala trygghet, ekonomi och sina hänsyn till miljön genom ett öppet och jämlikt samarbete med folken både inom och utanför Europa.

Förutsättningen för den mänskliga tillvaron är den biologiska produktionen och jordens förråd av ändliga råvaror. Slöseri och rovdrift har fört världen till gränsen för vad de biologiska systemen kan tåla. Människan måste leva inom de ekologiska ramarna, i respekt för djurs och naturs egenvärde.

Den ekonomiska tillväxten är inget självändamål. Produktion som leder till onödig lyxkonsumtion, hög energiförbrukning och nedslitning av människor och miljö, är i själva verket raka motsatsen till ökad välfärd.

Vi arbetar för:

EKONOMI

- billigare mat genom slopad matmoms, åtgärder mot monopolpriser och livsmedelskarteller. Utveckling av det svenska jordbruket

- återställande av sjukförsäkringen

- slopad moms på kollektivtrafik och boende

- hyresstopp

- att inflationens verkliga orsaker angrips i stället för de lågavlönades löner och den sociala tryggheten

- skärpt konkurrenslagstiftning

- skatt efter bärkraft, skärpta skatter på höga inkomster och kapital

- stopp för spekulationsekonomin, så att investeringar

stys mot framtidsinriktad och miljövänlig produktion

att göra »löntagarfonderna» till verkliga löntagarfonder

en offensiv industri- och näringspolitik med hjälp av AP-fonder och löntagarfonder

en förnyad infrastruktur, ökade satsningar främst på järnväg och kollektivtrafik

ökad satsning på utbildning och forskning för en modernisering av produktionsresurserna demokratisk kontroll över näringslivet, så att storförfinansens makt bryts

ett Sverige i balans - mot storstadskoncentration och glesbygdsutarmning

arbete åt alla.

SOCIAL VÄLFÄRD

ett ekonomiskt stödpaket till kommunerna
stopp för nedskärningspolitiken mot den offentliga sektorn
att försvara samhällsservice i glesbygden
utbyggd kollektivtrafik
satsning på förebyggande insatser för bättre folkhälsa
rejält höjda pensioner för de pensionärer som har det sämst ställt
att den offentliga sektorn demokratiseras genom ökat inflytande för brukare och anställda
alternativ och mångfald - mot kommersialism och privatisering
alla barns rätt till god barnomsorg
allas tillgång till en bra skola, utbildning och kultur
utbyggd vuxenutbildning
allas rätt till bra och avgiftsfri vård och omsorg
att en bra och billig bostad ska vara en social rättighet
stärkt regional demokrati genom att landstingen utvecklas till länsparlament.

EUROPAPOLITIK

stopp för EG-underordning
- ökat samarbete inom den europeiska arbetarrörelsen mot högerkrafter och transnationellt kapital
- folkomröstning om svenskt EG-medlemskap
- ett öppet och samarbetande Europa.

MILJÖ OCH ENERGI

- att kärnkraften ska vara avvecklad 2010 och att avvecklingen börjar nu
- styrande punktskatter och miljöavgifter på energi
- alternativ energiproduktion
- att tunga vägtransporter förs över till jämväg och sjötransporter - nej till Öresundsbro
- kraftigt förbättrad kollektivtrafik
- att bilismen i storstadsområdena begränsas även genom lokala restriktioner
- att bilismens skadeverkningar minskas genom satsning på inhemsk alkoholbränsleproduktion och annan ny teknik
- skärpt kamp mot skadliga arbetsmiljöer
- förbud eller stränga gränsvärden för farliga ämnen
- att nya ämnens ofarlighet ska bevisas av producenterna
- att utsläpp begränsas till en långsiktigt hållbar nivå
- förbud för import av virke från hotade regnskogar
- miljövänligt skogs- och jordbruk som bevarar den biologiska mångfalden
- ökat skydd för fjällnära skogar
- förbud mot att gentekniskt förändrade organismer släpps fria i naturen
- att produktion- konsumtion- avfallshantering inlemmas i kretslopp baserade på resurshushållning och återvinning.

ARBETE

-att arbetsskadeförsäkringen försvaras mot försämringar
-vidgade fackliga fri- och rättigheter - och att förslagen till ingrepp mot de fackliga rättigheterna avvisas
-fri förhandlingsrätt - inga statliga direktiv i avtalsrörelsen en Självständig, demokratisk och kämpande facklig rörelse, fri i förhållande till stat och partier
-ett arbetsliv utan hälsorisker, belastningsskador, stress sjukdomar och utslagning
-uppvärdering av kvinnodominerade arbeten
-lika lön för lika arbete
-demokratisering av arbetslivet
-allas rätt till ett meningsfullt arbete och ett rikare arbetsliv
-sex timmars arbetsdag.

JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN

rättvisa pensioner för kvinnor utbyggd föräldraförsäkring till 18 månaders kvoterad ledighet att kvinnors situation i arbetslivet förbättras när det gäller löner, arbetsvillkor, hälsorisker bevarad rätt till fri abort rättvis fördelning av stödet till flickors och pojkers fritidsaktiviteter ett samhälle som aktivt bekämpar förtryck och våld mot kvinnor ett samhälle där män och kvinnor är jämställda och har samma möjligheter till arbete och egen försörjning, ha barn och familj

UNGDOMARS RÄTT OCH VÄRDIGHET

ungdomars rätt till arbete - nej till särlösningar bort med betygen - för en demokratisk skola rätten till en meningsfull fritid - på ungdomarnas egna villkor.

ETT MEDMÄNSKLIGT SAMHÄLLE

solidarisk flyktingpolitik
att rasism och fördomar bekämpas
ett samhälle som aktivt bekämpar våld och förti mot barn
alla ungdomars rätt till utbildning, arbete och bostad
ett samhälle som kan skapa förutsättningar för värdigt liv för alla oavsett fysiska eller psykiska funktionshinder
ökat stöd för patientföreningar och handikapporganisationer
ökat stöd till brottsoffer
minskad användning av alkohol, tobak och beroendeskapande mediciner
ett medmänskligt samhälle som bekämpar drogmisbruk, hemlöshet, utslagning och våld
ett samhälle där varje medmänniska behandlas respekt
ett samhälle med rikt, mångsidigt och skapande kulturliv.

FRED OCH SOLIDARITET

En optimistisk tid av nedrustning och avspänning har grumlats av konfrontationer och krig. Konflikterna och klyftorna mellan de utvecklade kapitalistiska industriländerna och de fattiga länderna i Tredje världen växer snabbt. Många länder har försatts i en skuldfälla som fördjupar och befäster fattigdom och underutveckling. Att bryta denna utveckling försvåras av att USA nu kraftigt förstärkt sin position som världens politiskt och militärt ledande maktcentrum. Stora förändringar har skett i Europa. Enpartivällden har fallit. Viktiga steg har tagits i kampen för demokratiska rättigheter. Samtidigt har dock nationella och sociala konflikter fördjupats. I Baltikum och andra delar av Östeuropa har dessa motsättningar tillspetsats.

Sverige måste konsekvent höja sin röst för fred, en ny världsordning av global ekonomisk utjämning och för att klara världen ur en hotande ekologisk kris.

Sverige måste stödja folkens kamp för demokrati, oberoende och ekonomisk rättvisa.

Sverige måste vara alliansfritt och politiskt självständigt.

ökat u-landsbistånd
nedläggning av JAS
stopp för svensk vapenexport
ett rättvist och solidariskt handelsutbyte med uländerna
stöd till folkens kamp för demokrati, oberoende och ekonomisk rättvisa
att Sverige konsekvent främjar avspänning, fred och nedrustning
avskrivning av u-ländernas skulder
en ny solidarisk världsordning
ett FN som med fredliga medel agerar för rättvisa, fred och självbestämmande för världens folk.

TILL VÄLJARNA I HÖSTENS VAL VALET GÄLLER RÄTTVISAN

Socialdemokraternas uppgift inför valet är att skapa klarhet om vår praktiska politik och om de värderingar som styr socialdemokratien. Vi vill skapa förståelse för behovet av en handlingskraftig demokrati som förmår att anpassa politiken efter nya förutsättningar och som kan föra en kraftfull och samlande politik.

Socialdemokratien kan redovisa goda resultat av 80-talets regeringspolitik.

Det gäller ekonomin. Arbetslösheten är låg i en internationell jämförelse. 360 000 nya jobb har skapats. Reallönerna har ökat. Investeringarna har skjutit fart. De offentliga finanserna har sanerats.

Det gäller reformerna. Föräldraförsäkring, barnbidrag och barnomsorg har byggts ut. Villkoren för pensionärerna har förbättrats. Viktiga reformer har genomförts för att öka handikappades möjligheter till arbete och trygghet.

Regionalpolitiken har förstärkts. Semestern har förlängts.

Det gäller miljön. Utsläppen av svavel, freoner, bly från trafiken, klor från massindustrin liksom användningen av bekämpningsmedel har mer än halverats. Återvinningen av papper och glas har ökat markant. Den naturskyddade marken har mer än fördubblats i yta.

Det gäller den politiska handlingskraften. Stora beslut har kunnat fattas med breda majoriteter i riksdagen.

Skattepolitiken, energipolitiken och europapolitiken är några exempel på beslut, som kommer att påverka vårt land under lång tid framöver.

RÄTTVISA OCH MEDMÄNSKLIGHET FÖR 90-TALET

Vi socialdemokrater vill sätta rättvisa och medmänsklighet i centrum för valdebatten och därmed också för socialdemokraternas politik under 90-talet. Det förutsätter en stark och växande ekonomi.

En stark ekonomi

Överhettningen i slutet av 80-talet och den internationella lågkonjunkturen har skapat påfrestningar på sysselsättningen och samhällsekonomin.

Under 80-talet ökade förmögenhetsklyftorna till följd av de borgerliga regeringarnas budgetunderskott, en alltför hög inflation, ett skattesystem som mer och mer kunde utnyttjas för skatteplanering och skattefusk.

För att möta de ekonomiska problemen har regeringen genomfört åtgärder som kommer att ge viktiga långsiktiga resultat.

Vi har undanröjt orsakerna till 80-talets fördelningspolitiska problem. De offentliga finanserna har sanerats.

Skattesystemet har reformerats. Vi har satt stopp för jakten mellan priser och löner och fått grepp om kostnadsutvecklingen. Vi vill i samverkan med parterna på arbetsmarknaden fullfölja arbetet med att stabilisera ekonomin.

På denna grund vill vi åstadkomma snabbare tillväxt av resurserna för att tillgodose enskilda och gemensamma behov.

* Genom skattereformen har det enskilda sparandet stimulerats. Vi vill också hävda vårt gemensamma sparande genom en ansvarsfull finanspolitik och vidgade möjligheter för AP-fonderna att köpa aktier.

* Vi har skapat utrymme för stora investeringar i järnvägar, vägar och kommunikationer. Sådana investeringar får stor betydelse för tillväxt och konkurrensförmåga.

* Det är alla löntagares och företagares nyskapande i det dagliga arbetet som är källan till tillväxt och nya resurser. Vi vill samla dessa krafter till en gemensam ansträngning för att skapa det goda arbetet och förbättra kvalitet och produktivitet.

I en kärv tid vill vi fullfölja en stram och ansvarsfull ekonomisk politik. Vi lovar inte ut nya kostnadskrävande reformer och inte heller stora skattesänkningar.

Socialdemokratien vill möta 90-talet med framtidstro och beslutsamhet, inte med svartmålning och kraftlös splittring.

Ett program för rättvisa och medmänsklighet

Inför 90-talets första val lägger socialdemokratien fram ett konkret och målmedvetet program för rättvisa och medmänsklighet:

1. Vi vill bekämpa arbetslösheten. Nu genomförs omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder med huvudinriktning på utbildning. Vi har skapat ekonomiskt utrymme för omfattande investeringar i järnvägar, vägar och broar med stora effekter också för sysselsättningen. Så långt det är möjligt tidigareläggs dessa investeringar. Bättre kommunikationer och utbildning blir viktiga verktyg för rättvisa mellan människor i olika delar av vårt land. Vi kommer inte att tveka att sätta in de ytterligare åtgärder som kan behövas för att trygga rätten till arbete åt alla.

2. Vi vill hålla nere inflationen. Vi har åstadkommit: en kraftig dämpning av prisstegringstakten under detta år. Det motverkar spekulation och ökade klyftor. Genom sänkning av momsen på mat och medverkan i att få till stånd ett centralt hyresavtal vill vi särskilt inrikta oss på levnadskostnader som är viktiga för de stora grupperna av löntagare och pensionärer.

3. Vi vill slå vakt om skattereformens syfte att minska skatten på arbete och höja den på kapital, konsumtion och

miljöförstörande verksamhet, att försvåra skatteplanering och skattefusk samt att förenkla skattesystemet. Vi följer noga skattereformens resultat för att se till att den inte leder till ökade klyftor. Socialdemokratin lovar inte ut skattesänkningar som drabbar omsorgen om barnen, handikappades rättigheter eller de äldres trygghet.

4. Vi vill fortsätta att bygga ut familjepolitiken genom att ge alla barn rätt till plats i barnomsorgen. I den takt ekonomin medger ska vi fortsätta utbyggnaden av föräldraförsäkringen så att föräldrarna får mer tid för sina barn. Målet om 18 månaders föräldraförsäkring står fast. Barnbidragen höjs med 1 020 kronor per barn den 1 januari 1992. Vi vill fullfölja reformeringen av skolan och ge alla ungdomar tre års gymnasieutbildning.

5. Vi vill ta ytterligare steg mot jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att utbilda sig, att välja jobb efter intresse och fallenhet och att försörja sig. De ska ha samma möjligheter att både förvärvsarbeta och ge sina barn en god uppväxt. Nu krävs ytterligare insatser för att slå vakt om kvinnors rätt till arbete och att, genom en solidarisk lönepolitik, höja de lågavlönades löner och skapa lika lön för lika arbete.

6- Vi vill förbättra handikappades möjligheter till delaktighet i samhället och skapa utrymme för åtgärder med den inriktningen. Vi slår vakt om de skatteinkomster som är grunden för handikappades trygghet. Handikappades rätt till arbete förstärks genom bättre rehabilitering.

7. Vi vill fullfölja utbyggnaden av äldre vården. Ingen ska behöva känna oro för en otillräcklig vård på gamla dar. Nu satsar staten 5,5 miljarder kronor och kommunerna ytterligare resurser för att skapa fler gruppbofästelser, ålderdomshem, fler enkelrum i långvården och ökad valfrihet mellan olika vårdformer. Köerna till bland annat gråstarrs- och höftledsoperationer minskas. Kvaliteten i vården och servicen för de gamla förbättras.

8. Vi ska förverkliga det goda arbetet. Löntagarnas inflytande ska stärkas. Vi vill gå vidare i arbetet med att undanröja hälsofarliga arbetsmiljöer och förbättra möjligheterna till rehabilitering för de som stötts ut från arbetslivet. Ökningen av utgifterna för arbetsskadeförsäkring, förtidspensionering och arbetslöshetsförsäkring ska mötas främst genom att öka möjligheterna till rehabilitering och arbete, inte genom försämrade villkor och ökade klyftor. Genom arbetslivsfonden har vi skapat resurser för kraftfulla insatser. Under valperioden kan var tredje löntagare få bättre arbetsmiljö genom sådana åtgärder.

9. Vi vill utveckla och reformera den offentliga sektorn. Våra gemensamma resurser ska användas så att de bättre än idag bidrar till rättvisa och trygghet. Vi fullföljer nu en genomgripande förnyelse av barnomsorg, utbildning, sjukvård och äldreomsorg. Sjukvården förbättras bland annat genom samverkan med sjukförsäkringen. De enskilda människornas valfrihet och behov ska styra verksamheten inom den offentliga sektorn. Engagemanget, kunskapen och ansvarstagandet hos de anställda ska stimuleras och tas tillvara.

Socialdemokratin syn på rättvisa människor emellan bygger på den generella välfärdspolitiken som omfattar alla och ger mest åt dem som åt dem som bäst behöver. Med detta program för rättvisa vill socialdemokratin möta 90-talet.

VÅRT ANSVAR I EUROPA OCH VÄRLDEN

Vår vilja att sätta rättvisan i centrum får inte göra halt vid Sveriges gränser.

Vårt beroende av utvecklingen i Europa ökar. Då måste vi också få inflytande över de beslut som styr denna utveckling. Sverige kan spela en viktig roll för att främja framsteg mot arbete, ökad rättvisa och en god miljö i Europa.

Vi har ett särskilt ansvar att bidra till en god ekonomisk och social utveckling och till att befästa demokratin i de från kommunismen befriade länderna.

Samtidigt måste vi utveckla vårt engagemang för fred och gemensam säkerhet och för de fattiga, svältande och ofria folken i världen. Enprocentsmålet för biståndet ligger fast. Vi vill medverka till att förstärka FN och till en internationell nedrustning, som skapar resurser för en utjämning mellan fattiga och rika länder.

Vårt ansvar gäller också människor som tvingas fly från sitt eget land. Vi ska föra en human flyktingpolitik. Vi tar bestämt avstånd från rasism och främlingsfientlighet.

Ett svenskt medlemskap i EG liksom vårt engagemang för hela Europas utveckling och för de fattiga folken står i samklang med en god svensk-tradition av internationalism och solidaritet.

MILJÖN ETT LIVSVILLKOR

Sverige måste fortsätta att vara pådrivande i det internationella miljöarbetet. Vi måste också förstärka åtgärderna i vårt eget land. Kraven skärps på bilar, lastbilar och bränslen. Järnvägen byggs ut. Industrins utsläpp ska ner till ofarliga nivåer senast vid sekelskiftet.

Användningen av skadliga ämnen i varor begränsas kraftigt. Växter, djur och landskap skyddas och bevaras. Den viktigaste uppgiften är nu att rädda Östersjön.

Socialdemokratin värnar om allemansrätten.

Det går inte att tänka sig en god framtid utan att vi kommer till rätta med miljöförstöringen. Det är nödvändigt för att skapa goda livsvillkor, god hälsa och en fin natur. Det är nödvändigt för att åstadkomma en uthållig och god ekonomisk utveckling. Det är nödvändigt som ett svar på människors oro och vilja att leva goda och rika liv.

FRAMTIDSUTMANINGEN OMSORGEN OM MÄNNISKOR OCH MILJÖ

I alla länder kommer det i framtiden att bli en allt viktigare uppgift att rädda miljön och att skapa förutsättningar för alla människor att utvecklas i frihet och jämlikhet. I längden kommer utslagna, ofria människor och en försummad miljö att skapa omänskliga samhällen där livets förutsättningar och mänskliga värdighet hotas.

Detta är framtidens stora utmaning. Vi vill möta den utmaningen med en politik som bygger på rättvisa mellan människor och på ansvar för vår gemensamma miljö. Det är en etisk hållning baserad på respekt för alla människors lika värde och rätt till frihet samt på omsorg om naturen, grunden för allt liv.

Vår betoning av alla människors lika värde innebar att vi vill verka för ett solidariskt samhälle med social sammanhållning samt kulturell mångfald och utveckling.

Sverige är ett föregångsland när det gäller frihet, välfärd och miljö. Vi kan vara stolta över detta. Men vi måste också vara ödmjuka inför det ansvar detta lägger på oss för framtiden.

Socialdemokratin har medverkat till att göra Sverige till ett gott land för människor och miljö. Vi vill medverka till att vårt land kan behålla denna ställning. Vi är förvissade om att en sådan utveckling gynnas av att Sverige leds av en socialdemokratisk regering.

* * *

Den 15 september ligger framtiden i Dina händer.

Nu erövrar demokrati och rösträtt av många tidigare maktlösa och ofria människor i våra grannländer i Europa.

Använd Din rösträtt. Den är ett omistligt inslag i ett demokratiskt och fritt Sverige.

I HELA FOLKETS INTRESSE - Centerns valprogram 1992 -1994

Alla människors lika värde och rättigheter är grunden för centerns politik. Humanism och ekologi är förenade i centerideologin, ekohumanismen. Ekohumanism innebär en helhetssyn på människan och miljön.

Under valperioden 1992 - 94 står Sverige inför flera viktiga vägval. Det handlar om hur Sverige ska moderniseras och utvecklas, hur miljöansvar ska förenas med stabil och långsiktig ekonomisk utveckling och om hur välfärden ska fördelas rättvist mellan människor och mellan regioner.

Vägvalen gäller också de för vårt land centrala frågorna om Europas framtid, bl a förhandlingarna om medlemskap i EG och Sveriges internationella roll.

Vårt land ska detta aktivt i det internationella samarbetet för fred, mänskliga rättigheter, god miljö samt ekonomisk och social utveckling. Riksdagsbeslutet om ansökan om medlemskap i EG med bibehållen neutralitetspolitik ska fullföljas genom förhandlingar. I dessa måste stor vikt tillmätas Sveriges framtida möjligheter till konkurrens på lika villkor, regional utveckling, miljöhänsyn och social trygghet.

Den nya valperioden startar i ett läge med vikande konjunktur, stigande arbetslöshet och ett växande underskott i statsbudgeten. Problemen är till stor del en följd av den socialdemokratiska regeringens oförmåga att åstadkomma en lugn prisutveckling och ekonomisk balans.

Obalanserna i den svenska ekonomin riskerar leda till ökade klyftor mellan landsdelar och mellan människor. De äventyrar också en hög ambition inom miljöområdet.

Sverige behöver en ny regering. Centern är beredd att ta ansvar, i och utanför regeringsställning. Vi är beredda till samarbete med andra partier. Målet är en icke-socialistisk majoritet i riksdagen 1991 och en därpå grundad regering.

Det är vår uppfattning att en regering med tyngdpunkt i det sakpolitiska mittfältet har bäst förutsättningar att leda Sverige på 90-talet. Regeringen måste föra en politik i hela folkets intresse.

Genom ett starkt centerparti i riksdag, kommuner och landsting i 1991 års val skapas förutsättningar för en politik som tillvaratar hela landets produktionsförmåga och möjliggör en miljöansvarig och uthållig ekonomisk utveckling.

Offensiva satsningar måste göras för att modernisera Sverige genom upprustning av järnvägarna, vägarna, förbättrad skola och yrkesutbildning och en kvalitativ utbyggnad av högskolorna. Produktion av tjänster med högt kunskapsinnehåll ska stimuleras i hela landet.

Ett centralt mål är att förena stabilt penningvärde med full sysselsättning. Arbetslöshet får aldrig användas som ett medel i den ekonomiska politiken. En stram ekonomisk politik ska även syfta till balans i utrikesaffärerna, rättvis fördelning och god miljö. Skattetrycket ska sänkas och den offentliga verksamheten decentraliseras och reformeras.

Beslutet om det inflationsdrivande räntelånesystemet ska rivas upp och ersättas med en ny och förenklad bostadsfinansiering med enhetlig grundsubvention för bostäder med normal standard.

Alla människor ska garanteras ekonomisk och social grundtrygghet och tillgång till god omsorg och vård på lika villkor. Familjepolitiken måste reformeras genom en starkt

ställning för barnfamiljerna. Pensionärernas grundtrygghet ska förstärkas. Åldringsvård och hälso- och sjukvård ska förbättras och vårdgarantier införas.

Flyktingpolitiken ska vara generös och solidarisk. Handläggningstiderna för asylsökande måste kortas och de som väntar på besked ska ha rätt att arbeta och studera.

Flyktingbarnens situation ska ägnas speciell uppmärksamhet.

Bristerna i skattereformens finansiering leder till inflation, ökade välfärdslyftor mellan människor och hämmar näringslivet, bl a nyföretagandet och turistnäringen. En omprövning av skattereformens finansiering är nödvändig.

Ekonomi och ekologi ska stå i samklang med varandra. Flödande och fönybara energikällor som bioenergi, sol och vind måste användas i stor skala för att möjliggöra avvecklingen av kärnkraft och en minskad användning av fossila bränslen som kol och olja. För att stimulera en effektiv energianvändning bör kostnaderna för miljösadlig energi höjas. Energibeskattningen miljöanpassas, hushållningen stimuleras.

De orörda norrlandsälvarna ska i lag garanteras skydd mot exploatering.

Det öppna odlingslandskapet, som ger Sverige dess unika miljö ska bibehållas.

Naturens egen förnybara råvaruproduktion måste öka. Det gäller framförallt råvaror till energi-, fiber- och kemiindustri från jordbruk och skogsbruk. Den åkerareal som inte behövs för livsmedelsproduktion ska användas för detta ändamål.

Jord- och skogsbruk är basen i landsbygdens näringsliv och har stor betydelse för landets ekonomi. Det ska bedrivas så att åker och övrig mark används inom de gränser som bestäms av hänsynen till natur och miljö.

Valfriheten måste öka genom decentralisering och reformering av den offentliga verksamheten. Inflytande, delaktighet och självtillit för den enskilda människan i den lokala miljön är förutsättningar för ett verkligt demokratiskt samhälle. Människor måste själva kunna påverka nära frågor som bostad och bostadsområde, lokal service, vård, omsorg samt arbetsmiljö.

Kulturlivet ska vara fritt och oberoende. För att ytterligare stärka kulturen bör en tiondel av statens intäkter från spel och lotteriverksamhet föras till en kultur- och folkrörelsefond.

Centern värnar den öppna folkkyrkan. För att garantera denna ska det nuvarande sambandet mellan stat och kyrka bibehållas. De fria samfundet ska ges goda möjligheter att verka.

Under den kommande valperioden är det nödvändigt att o Modernisera Sverige

Sveriges järnvägar, vägar, högre utbildning och forskning behöver moderniseras och förstärkas. Genom kraftfulla investeringar i snabb person- och godstrafik förbättras den miljövänliga järnvägens standard och konkurrensmöjligheter.

Vägnätet måste genomgå en betydande upprustning och länsvägarnas grus bytas mot fast beläggning. Härigenom förbättras inte minst det regionala trafiksystemets kvalitet.

Högskolan ska byggas ut och kvaliteten förstärkas med fasta forskningsresurser vid de mindre högskolorna. Under nittioalet bör flera nya universitet inrättas i Sverige.

Centern vill byta passivt statligt ägande mot aktiva investeringar i förbättrad infrastruktur med närmare 10 miljarder kr per år. Det ger Sverige en bättre miljö, ökad sysselsättning, konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt. Statliga

företag bör säljas till allmänheten för att finansiera de ökade investeringarna i järnvågar, vägar och i den högre utbildningen i varje län. De kollektiva löntagarfonderna ska avvecklas.

o Förbättra miljön

Odlingslandskapet som ger Sverige dess unika miljö ska bibehållas. Utöver till livsmedelsproduktion ska åkermarken användas för odling av energi- och industriråvaror. Det bevarar det öppna landskap som kännetecknar Sveriges miljö och ger grund för ett miljöansvarigt energisystem.

Under valperioden ska övergång till miljövänligare motorer och bränslen, bl a etanol, i tätortsbussar, bilar och övriga transportfordon inledas. Inriktningen är att nya bilar efter år 2000 ska ha biobaserade bränslen.

Sverige behöver en regering som deltar aktivt och pådrivande i det internationella och regionala miljösamarbetet för ett större globalt miljöansvar, minskade utsläpp av luftföroreningar och föroreningar i havsmiljön, inte minst i vårt eget närområde. Sveriges trovärdighet i det internationella miljöarbetet beror till stor del på hur vi löser och förebygger våra egna miljöproblem.

Koldioxidavgift ska införas på fossilbaserad elproduktion.

Öresundsbron innebär ett hot mot hela Östersjöns miljö. Trafiken ökar dessutom luftföroreningarna. Bron bör inte byggas. Centern vill utreda ett tunnelalternativ noga och förordar dessutom en solfjäder av färjeförbindelser mellan Sverige och Övriga Europa.

Arbetslivsfonden ska utnyttjas för aktiv rehabilitering och förbättrad arbetsmiljö.

Etiska regler måste utvecklas inom flertalet miljöområden. Möjligheter till patent på liv eller mänskliga arvsanlag avvisas.

o Förbättra näringslivets villkor

De mindre och medelstora företagen får en växande betydelse för sysselsättning och ekonomisk utveckling. Småföretagen bör frikopplas från en del av det omfattande regelverk som i huvudsak är anpassat till de stora företagen och arbetsplatserna. En motsvarighet till det lyckade frikommunförsöket bör därför genomföras för de mindre företagen.

Skatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag ska slopas. För att underlätta nyföretagandet bör kvittningsrätt mellan olika inkomstslag återinföras upp till en viss nivå.

En särskild redovisningsmetod ska införas för egenföretag och fåmansföretag som skiljer kapital- och arbetsinkomster åt.

Skogsvårdsavgiften som i praktiken är en skatt på den växande skogen ska slopas. Arbetsgivaravgiften för egenföretagare slopas för första basbeloppet. Turistnäringen är basnäring i stora delar av Sverige. Den har drabbats hårt av momshöjningen med ökad arbetslöshet och många konkurser som följd. Centern motsatte sig skattehöjningen. Nu måste den internationellt unikt höga momsen på turistnäringen omgående sänkas.

o Sänka skatten på nödvändig konsumtion

Momsen på mat, boende och persontransporter ska sänkas. Matmomsen ska sänkas den 1 januari 1992 till 60 % av ordinarie moms nivå, f.n. 13,64 %. Lägre skatt på nödvändig konsumtion ger en mera rättvis fördelning av välfärden.

o Införa vårdnadsersättning

Under valperioden ska vårdnadsersättning införas för att ge barnfamiljerna valfrihet. Centerns förslag innebär ett första steg med 18.000 kr 1992 till alla barn mellan 1 år och skolstarten. 1994 genomförs ett andra steg då vårdnadsersättningen höjs till 30.000 kr per barn och år.

o Höja grundpensionen

Pensionärerna ska inte behöva stå med mössan i hand. Centern föreslår en höjd grundpension genom samordning av folkpension, pensionstillskott, den lägre delen av ATP och de kommunala bostadstilläggen för pensionärer. Reformen ska börja genomföras under den kommande valperioden.

o Garantera vård och omsorg

Alla människor ska garanteras rätt till vård och omsorg på lika villkor. Vårdens organisation måste förnyas. Alternativen ska öka så att den som får vård har valmöjligheter och så långt möjligt kan påverka sin situation. Familjeläkarsystem införs. Vårdgarantier ska införas. Köerna till olika behandlingar ska bort. Ålderdomshem ska finnas som ett alternativ i äldrevården. Handikappinsatserna ska förstärkas.

Genom reformering av sjukförsäkringssystemet kan nödvändiga resurser tillföras den egentliga vården utan att skattetrycket höjs.

o Bekämpa våldet

Alla har rätt att känna sig trygga både på gatorna och i sina hem. Kvinnomisshandel och annat våld är helt oacceptabelt. Våldsvärkare måste få kännbara straff. Det behövs mer forskning kring våld och misshandel. Kunskaperna om förebyggande av våld behöver spridas. Kvinnojourerna och brottsoffren ska ges ökat stöd. Allas likhet inför lagen ska värnas. Rättssäkerheten och tryggheten mot brott måste stärkas, rattfyllerilagstiftningen skärpas och ges en enhetlig tillämpning.

o Stärka demokratin

Demokratin bör stärkas på alla nivåer. Erfarenheterna av kommunalstyrelser och lokala organ i kommunerna är goda. Centern är positiv till ytterligare kommunalstyrelser för att stärka den lokala demokratin.

Länsparlament bör införas med sikte på att decentralisera statliga beslut, över bl a samhällsplaneringen, till länsnivån, I samband härmed kan även länsindelningen behöva ses över.

En nationell författningsutredning bör tillsättas med syfte att öka möjligheterna till personval, införa längre valperioder, skilda valdagar och att analysera de konstitutionella konsekvenserna även svensk EG-anslutning, samt behoven av en förstärkt parlamentarisk demokrati i EG.

Hållfasta värderingar i föränderlig tid

Valåret 1991 är Sverige ett land i stark förändring. Det är spännande och löftesrikt. Men det kan också kännas otryggt och förvirrande.

Förändringarnas vindar blåser utifrån. I Östeuropa ersätts kommunistdikaturer med demokratiska regimer. De baltiska folken tar öppen strid för sin frihet. Ett medborgarnas Europa håller på att växa fram inom den Europeiska Gemenskapen (EG). I Afrika ifrågasätts enpartisystemen. I Sydafrika avskaffas raslagarna.

Vi liberaler vill ha förändringar också i Sverige. Vi vill att det nya Sverige som växer fram skall bli ett liberalare Sverige.

I arbetet för att förnya Sverige är det viktigt med hållfasta värderingar. Vi går till val med en sammanhållen och genomtänkt ideologi.

Varje individ är en unik personlighet med eget samvete och ansvar för sina handlingar. Hennes önskningar och möjligheter är liberalismens utgångspunkt.

Vi liberaler vet att politiken inte kan lösa alla problem. Men med utgångspunkt i våra värderingar kan vi stärka individen och ge henne nya möjligheter. Sex uppgifter är i dag viktigare än andra för folkpartiet liberalerna:

- Att sprida och utveckla demokratins idéer i Sverige och i världen.
- Att ge Sverige en framtid i EG.
- Att bryta den ekonomiska stagnationen i vårt land och öka medborgarnas välfärd.
- Att öka rättvisan för dem som lever i det glömda Sverige och andra utsatta grupper.
- Att ge människor ökad valfrihet i vardagen.
- Att ge lika rättigheter åt kvinnor och män.

Det nya Sverige

Vi lever i en brytningstid. Ett nytt Sverige håller på att ta form.

Människor vill ha mer att säga till om. Bestämmer mer över sina egna liv.

Utveckla sina personligheter. Känna att de själva, inte politiker och offentliga tjänstemän, sätter gränserna för vad som är möjligt. Söka utmaningar. Pröva sina vingar.

Kraven på inflytande i arbetslivet ökar. På mening och sammanhang i jobbet. På en god arbetsmiljö.

Kvinnor kämpar fortfarande för jämställdhet. Men för en jämställdhet på egna villkor, inte på männens.

Det nya Sverige är rörligare. Människor utbildar sig under hela livet. Fler byter arbete och bostadsort för att de själva vill det. Men det finns också en ny känsla för de egna rötterna, för kulturarvet, för Sveriges orörda natur. En ny styrka hos dem som vill stanna kvar i sin hembygd. Och en ny medvetenhet om att förutsättningarna för det ligger i deras egna händer.

Gränser är mindre viktiga. Det nya Europa är en angelägenhet också i svenska hem. Världen rycker närmare. Kunskapen om och delaktigheten i det som händer utanför Sverige växer. Vår ekonomi sammanvävs allt mer med andra länders. Vår standard är beroende av det internationella samarbetet.

Allt fler väljer parti efter åsikter, inte efter gamla lojaliteter och vanor. Många vill lyssna och tänka efter innan de bestämmer sig.

I det nya Sverige ökar mångfalden. Det ger större möjligheter att finna individuella lösningar. Det är en bra grund för skapande.

Som liberaler och frisinna välkomnar vi dessa strömningar. De skapar i sig förutsättningar för ett liberalare samhälle. Men det räcker inte. Liberalismen behövs också som politisk kraft för att riva murar och ge mer plats åt det nya och för att hävda tolerans och solidaritet.

Det nya Sverige hindras ofta av gamla strukturer och förlegade värderingar. Offentliga monopol och stela byråkratier hindrar människor från att själva göra viktiga val i livet. Fördomar och attityder hindrar kvinnor från att få rättvisa och individer från att utvecklas. Den ekonomiska stagnationen hotar våra möjligheter till välstånd och utveckling. Vi vill befria individerna genom att ge dem större möjligheter att själva forma sina liv.

Det är dags att befria Sverige! Det nya Sverige rymmer möjligheter men också hot. Större olikheter kan skapa spänningar. De snabba förändringarna och den ökade rörligheten kan ge en känsla av vilshenhet och otrygghet hos många. Förankringen försvinner. I sökandet efter individuella lösningar riskerar ansvaret för medmänniskorna att bli bortglömt.

För att den ökade mångfalden skall bli en tillgång krävs tolerans och öppenhet. Det är en liberal huvuduppgift att sträva efter ett samhälle där vi alla kan leva sida vid sida; både de som stimuleras av förändringarna och de som fruktar dem måste kunna finna en plats och må väl i samhället. Skall människor som har det svårt få ett dragligt liv måste arbetet för frihet och

mångfald förenas med ett starkt socialt engagemang.

Demokrati för fred och utveckling

Demokratin är den enda människovärdiga styrelseformen.

De kvinnor och män som först stred för demokrati i Sverige var samhällsomstörtande. De vann den striden och vi lever i dag i en stabil demokrati. Men liberalismens budskap om folkets rätt att bestämma vilka som skall styra är alltså revolutionerande på många håll i världen.

När en människoföraktande diktator förtrampar en liten nations rätt och sätter hela världens fred på spel blir vi påmind om vår samhörighet med världens demokratier. Först när alla länder på jorden har folkstyre kan vi få en stabil fred.

När människor i länder med socialistiska och kommunistiska regimer lever i fattigdom blir vi påmind om att demokratin är en förutsättning inte bara för frihet och fred utan också för välstånd.

Alla människor måste få leva i demokrati. Den utgångspunkten måste präglade utformningen av svensk utrikespolitik. Svenskt bistånd måste mer än hittills inriktas på att främja demokratisk utveckling i u-länder. Också demokratin i Sverige måste utvecklas.

Om människor tvekar i sitt val mellan olika politiska partier är det ett sundhetstecken. Om människor i en brytningstid tycker att det är svårt att välja är det naturligt. Men om människor vänder politiken och sina demokratiska rättigheter ryggen är det en katastrof.

Människor måste få möjligheter att bestämma mer själva. Väljare och valda måste komma närmare varandra. Vi vill ha mer av personval.

Ja till EG

Sverige är en del av Europa. Den viktigaste politiska kraften i Europa är EG.

Sverige måste så snart som möjligt bli fullvärdig medlem i EG.

Bara som medlemmar får vi svenska möjligheter att påverka beslut som är viktiga för hela Europas framtid och för oss själva. Därför är medlemskapet viktigt från demokratisk synpunkt.

Det medborgarnas Europa som nu växer fram inom EG - med frihet för enskilda människor att bo och arbeta var de vill inom Gemenskapen - innebär

att en liberal vision förverkligas. Målet måste vara att detta medborgarnas Europa successivt utvidgas till att omfatta alltfler av Europas stater. Demokratiseringen i Öst- och Centraleuropa skapar förutsättningar för det. Den dag Polen, Tjeckoslovakien och Ungern upptas som medlemmar i EG skall Sverige vara med och välkomna dem i kretsen - inte tvärtom. Inom EG formas nu en politisk union. Samarbetet inom den kommer att omfatta utrikes- och säkerhetspolitiken. Inom överskådlig framtid kommer det militära samarbetet att ske inom NATO och Västeuropeiska unionen (WEU). Svenskt medlemskap i EG är därför förenligt med fortsatt alliansfrihet. På lång sikt kan samarbetet i EG komma att vidgas till att också omfatta försvaret. Det perspektivet är inget skäl för Sverige att avstå från att eftersträva medlemskap. Som medlem i EG får Sverige ökade möjligheter att påverka den politik som EG bedriver. Som liberaler har vi synpunkter på den politiken. Vi förordar entydigt ett svenskt medlemskap men det innebär inte att vi på alla områden anser att EG:s politik är bra. Vi vill att EG skall föra en generösare och mer human flyktingpolitik. Att miljölagarna inom EG skall skärpas. Att kapitalets frihet skall balanseras av rättigheter för arbetstagarna. Att kvinnor skall få en starkare ställning i Europa. Att demokratin inom EG skall utvecklas.

Framtidstro och optimism i svensk ekonomi

Sverige behöver uthållig tillväxt. För jobbens, välfärdens och miljöns skull. För att människor skall få mer i plånboken. För att trygga pensionerna. Men den socialdemokratiska regeringen har misslyckats att ta tillvara växtkraften i det nya Sverige.

Svensk ekonomi är i kris. Svenska företag slås ut. Kostnadsökningarna har år efter år försämrat konkurrenskraften. Industriproduktionen minskar. Arbetslösheten stiger. Den slår särskilt hårt mot de mest sårbara regionerna och mot glesbygden. Företagen satsar alltmer av sina pengar utomlands. Trots att efterkrigstidens längsta internationella högkonjunktur har infallit under det årtionde som socialdemokraterna har suttit vid makten har de inte lyckats lösa de grundläggande problemen i svensk ekonomi. Det är bra att socialdemokraterna har ändrat sig om marginalsatserna, energipolitiken, EG och sjukförsäkringen. Men omtänkandet har varit halvhjärtat och kommit sent.

Det beror på att de har handlat i strid med sin ideologi. Den som i själ och hjärta tror på regleringsekonomi och kollektivt ägande kan aldrig offensivt förnya Sverige.

Det behövs en ny ekonomisk politik i Sverige. En politik som ger framtidstro och ingjuter optimism. En politik som visar att Sverige har en framtid som industrination. En politik som ger människor riktiga jobb. En politik som skapar resurser för en ambitiös social- och miljöpolitik. En politik som ger ett rejält utrymme för värd och omsorg och för ekonomisk trygghet åt våra gamla.

Resterna av gammaldags socialism måste rensas ut. Vi vill satsa löntagarfondspengarna på forskning och högre utbildning och på att stimulera hushållssparande. Vi vill sälja statliga företag och satsa pengarna på vägar och järnvägar. Socialdemokraternas förslag att genom AP-fonderna socialisera stora delar av näringslivet måste stoppas.

Bara om de enskilda människorna växer kan Sverige växa. Skattereformen innebär att det nu lönar sig bättre att arbeta, spara och studera. Nu vill vi gå vidare genom att:

- Förbättra utbildningen på alla nivåer. Satsa på kunskap i stället för nedrustning av gymnasiet. Öka antalet platser och höja kvaliteten på universitet och högskolor. Utvidga språkundervisningen genom hela utbildningssystemet.
- Förbättra skatteregler och hålla igen på byråkratin för företagen så att det lönar sig bättre att äga och bygga ut mindre företag. Förmögenhetsskatten på arbetande kapital måste avskaffas.
- Bryta de offentliga monopolerna för att bättre kunna ta tillvara de idéer om förbättringar och nytänkande som finns hos dem som jobbar med vård, omsorg och utbildning.

Det måste bli mer lockande att investera och expandera i det nya Sverige, också för utländska företag. Det förutsätter ett nytt klimat för företagen.

Därför vill vi:

- Att Sverige så snart som möjligt blir fullvärdig medlem i EG.
- Pressa tillbaka kostnadsinflationen. Det förutsätter en stram ekonomisk politik där alla reformer och skattesänkningar är finansierade.
- Sänka skattetrycket. Mervärdeskatten (momsen) måste anpassas till EG-nivå.
- Skärpa konkurrenslagstiftningen och ta bort regleringar.
- Säkerställa elförsörjningen så att det finns elektricitet till internationellt konkurrenskraftiga priser.

I avvaktan på att den politiken ger resultat måste arbetslösheten bekämpas. Det kräver utbildning, omskolning och ökad rörlighet. Det kräver särskilda insatser för ungdomar och långtidsarbetslösa. Det kräver regionalpolitiska åtgärder i särskilt utsatta delar av landet.

Ansvar och omtanke

Ett nytt Sverige med mer frihet för de flesta är ingen garanti för att människor visar ansvar för och omtanke om varandra.

Medkänslan med dem som är i störst behov av stöd sitter trångt i socialdemokraternas Sverige. Solidaritet för socialdemokraterna är främst solidaritet inom den egna rörelsen.

Det är därför de anser sig ha råd att öka skattesubventionerna till fackliga medlemsavgifter samtidigt som de drar ned på u-landsbiståndet och säger nej till viktiga handikappreformer.

För oss liberaler är det en huvuduppgift att stå emot egoismen och att slå vakt om solidariteten med dem som mest behöver vårt stöd.

Vi tror på idealiteten. På människors vardagssolidaritet. På självuppoftande och oegennyttiga insatser i fria folkrörelser.

Men vi vet också att det ofta krävs medvetna politiska beslut. När resurserna är begränsade är det de som har det sämst som skall sättas främst. Det är rättvis fördelningspolitik.

Det gäller människor som är rörelsehindrade och utvecklingsstörda. Familjer med barn som har handikapp. Glömda, svikna och misshandlade barn.

Dementa och deras anhöriga. Psykiskt sjuka. Missbrukare och deras familjer. De sämst ställda pensionärerna.

Det gäller de invandrare som har varit med att bygga upp vårt land men som ofta möter uttryck för främlingsfientlighet och diskriminering. Därför behövs en lag mot etnisk diskriminering i arbetslivet.

Det gäller flyktingar som har sökt sig till Sverige undan förtryck, förföljelse och krig. Konsekvenserna av en hårdnande flyktingpolitik har varit förödande för massor av människor, inte minst för flyktingbarn. Vi måste ändra på mottagandet av flyktingar så att de får chansen att arbeta och stå på egna ben - att komma ut ur lägren. Vi måste arbeta för ett Europa som inte stänger ute flyktingar.

Det gäller människor i u-länder som svälter, törstar och dör i sjukdomar. Vi måste slå vakt om biståndet.

Det gäller också naturen. Vår generation måste ta sitt ansvar för naturen, för den miljö vi lämnar efter oss till våra barn och barnbarn, för det arv vi fått att förvalta. Skogen. Hagarna. Älvarna. Kulturmiljön. Änglamarken måste räddas.

Det kräver politisk vilja att skydda orörd natur. Skärpta miljölagar. Ökad användning av ekonomiska styrmedel. Utvidgat internationellt samarbete. Det måste bli ett slut på sveken mot det glömda Sverige, flyktingarna,

världens fattiga och mot naturen och miljön.

Valfrihet i vardagen

Valen av dagis, skola och läkare tillhör för många människor de viktigaste. Men oftast får de inte göra dessa val själva. De görs av politiker och tjänstemän. Detta skapar hos många en känsla av vanmakt. För att alla, oavsett deras personliga ekonomi, skall få tillgång till utbildning, sjukvård och äldreomsorg måste betalningen ske solidariskt, med skatter. Men vi vill öka människors makt genom att låta dem själva göra de viktiga valen.

Med ökad valfrihet - och ökad konkurrens mellan olika producenter, offentliga och privata - kan medborgarna få mer valuta för skattepengarna. Sjukvården är välfärdsstatens kronjuvel. Om sjukvården inte förmår att ge den bot, lindring och tröst som är möjlig känner många människor med all rätt besvikelse över välfärdspolitiken.

Mycket är bra i svensk sjukvård men den är ändå inte tillräckligt bra.

Många patienter känner sig maktlösa och otrygga. De får varken välja doktor själva eller möjlighet att träffa samma läkare från gång till gång. Köerna till operationer och behandlingar är ofta oacceptabelt långa. Många gamla och sjuka på långvården tvingas mot sin vilja dela rum med främlingar. Vården för dementa är eftersatt. De som arbetar närmast patienterna har inte alltid det inflytande och den frihet som skulle ge den bästa vården.

Var och en måste få rätt att välja sin egen husläkare. Och villkoren skall vara desamma oavsett om man väljer en landstingsdoktor eller en privatläkare.

Gamla och sjuka på långvården som så önskar måste ha rätt till eget rum.

Ingen skall mot sin vilja behöva dela rum med andra.

Gruppboheter måste byggas ut för att även dementa skall få möjligheter till ett värdigt liv.

Bara om vi lyckas ge människor mer valuta för skattepengarna kommer de att känna förtroende för den generella välfärdspolitiken och vara villiga att betala de skatter som den förutsätter.

Lika rättigheter för kvinnor och män

I ett liberalare Sverige måste varje individ, man som kvinna, få möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar. Gamla traditioner och könsroller skall inte få hindra det.

Förutsättningar måste finnas för att kvinnor och män skall kunna bli mer jämställda i hem och arbetsliv, när det gäller ansvaret för hushållet, barnen och försörjningen.

Dessvärre tycks skillnaderna nu öka. Löneklyftorna mellan kvinnor och män vidgas. Kvinnors ohälsa ökar. Få kvinnor innehar chefsposter. Bristen på dagisplatser går ut främst över kvinnorna. Socialdemokraterna har försummat jämställdheten.

Över hälften av kvinnorna på arbetsmarknaden är offentliganställda.

Arbetsorganisation och arbetsmiljö inom den offentliga sektorn måste förbättras för att öka kvinnors inflytande och trivsel i jobbet.

Möjligheterna att starta eget måste bli större inom de områden där många kvinnor är verksamma, främst vård, omsorg och utbildning. Det är bra för dem som föredrar att driva ett eget företag framför att vara anställda, men också för dem som är anställda och som får möjlighet att välja mellan flera arbetsgivare.

Bristen på jämställdhet på arbetsmarknaden avspeglar bristen på jämställdhet i familjerna. Olika individer och familjer väljer att utforma sina liv på olika sätt. Det är deras självklara rätt. Också i detta avseende ökar mångfalden i det nya Sverige. Vår uppgift som politiker är inte att styra utan att ge rimliga yttre förutsättningar för människors egna val.

Men om vi vill ha ökad jämställdhet i arbetslivet måste vi också få ökad jämställdhet i hemmen. Papporna måste tillåtas ta ett ökat ansvar för hushållsarbete och barn.

Arbetsgivare och arbetskamrater måste visa större förståelse för att barn tar tid, också för pappor.

Det är viktigt att familjepolitiken utformas så att det inte blir svårt för mamma och pappa att dela ansvaret för barnen och att förena föräldraskap med förvärvsarbete.

Barnomsorgen måste byggas ut så att de som vill ha barnomsorg får det. Det skall finnas alternativ att välja mellan.

Ett vårdnadsbidrag införs så snart samhällsekonomin medger. Det måste utformas så att föräldrarna får stor frihet att själva avgöra hur det skall utnyttjas.

Inte minst för kvinnornas skull är det viktigt att också äldreomsorgen fungerar.

Skolan skall inte konservera könsroller och fördomar. Förebilder är viktiga för den uppfattning om könsroller som barnen bär med sig senare i livet.

Förnuft och eftertanke -politisk stil för framtiden

I det nya Sverige borde det finnas utrymme för ett förhållningssätt till politiken som präglas mer av saklighet och mindre av överdrifter.

Folkpartiet liberalernas politik har en ideologisk grund och formar en helhet. Vår politik på olika områden hänger ihop.

Att vår liberala övertygelse är stark utesluter inte att vi erkänner att det finns målkonflikter som framtvingar avvägningar och prioriteringar.

Att vår liberala identitet är tydlig hindrar inte att vi måste samverka med andra partier för att kunna påverka de politiska besluten.

Vi vet att det sällan finns enkla lösningar på komplicerade problem. Att komma rätt kräver oftast både kunskap och mod. Vi är beredda att ta ansvar. Vi anser att ett etiskt förhållningssätt i politiken innebär att vi inte skall lova mer än vi kan hålla. Den som ställer ut tomma löften som inte kan betalas sätter inte bara sin egen trovärdighet på spel utan underminerar också möjligheterna att klara jobben och ekonomin.

Vi hoppas att allt fler väljare skall vara intresserade av dialog snarare än ensidig propaganda. Politiken skulle må bra av att det mindre målades i svart och vitt och mer gavs utrymme för nyanser.

Ett liberalare Sverige kräver en ny regering

Vi går till val för att skapa ett liberalare Sverige.

Därför vill vi ha en borgerlig regering som kan ge en ny start för Sverige, som släpper lös initiativ och skapar alternativ till den offentliga servicen men säger nej till fondsocialism.

Bara genom en politik som sänker skattetrycket och satsar på ekonomisk tillväxt kan sysselsättningen och välfärden tryggas.

En röst på folkpartiet liberalerna är:

En röst för frisinne, mångfald och tolerans.

**En röst för att den enskilda människan skall få större
möjligheter att själv styra sitt liv.**

**En röst för ansvar och omtanke om utsatta grupper och
om vår gemensamma miljö.**

En röst för kulturarvets värn och konstnärlig frihet.

En röst för marknadsekonomi och enskilt ägande.

En röst för internationalism.

En röst för förnuft och eftertanke i politiken.

Dessa värderingar har hållits levande genom århundraden.

De är omistliga också i framtiden.

UTGIVEN AV FOLKPARTIET LIBERALERNA, BOX 6508, 113 83 STOCKHOLM

Framtidens idéer
DET BÄSTA FÖR SVERIGE
Valmanifest 1991

Frihetens friska vindar sveper över Europa och världen. Dess idéer spränger socialismens bojar, skapar nya möjligheter för oss alla och bygger ett nytt samarbete mellan fria nationer. 1990-talet blir Europas och frihetens årtionde.

Den tredje vägen har misslyckats. Det finns ingen medelväg mellan socialism och frihet. Genom höga skatter, stora monopol och omfattande regleringar har Sveriges utveckling bromsats.

Efter ett förlorat 1980-tal måste 1990-talet bli förnyelsens årtionde. Vi vill att Sverige skall nå Europa-toppen. Vi accepterar inte att Sverige halkar efter. Vårt land behöver ny tillväxt.

Tilltron till den enskilda människans och familjens förmåga att själva ta ansvar för och forma sina liv är grunden för moderat politik. Det är vår lilla värld som ger oss som individer och familjer trygghet. Det är när de små nära gemenskaperna står starka som nationen står stark.

Vi vill forma ett samhälle som är bra att leva i och ger alla utrymme att växa. Ett samhälle av myndiga medborgare. Ett fritt och välmående samhälle. Ett möjligheternas samhälle i det nya Europa.

Sverige måste byta kurs

Höstens val handlar om vilken väg Sverige skall följa mot 2000-talet. Europavägen är vårt alternativ för Sverige. Den ekonomiska krisen måste övervinnas. Det förutsätter att företagen börjar växa i Sverige igen, tillverka mer och sälja mer.

Sänkta skatter stimulerar näringslivets investeringar i vårt land. Lägre skatter ger högre reallöner och lägre kostnadsökningar. God hushållning i stat, landsting och kommuner är nödvändigt. Detta, och alternativ till den offentliga verksamheten, ger utrymme för varaktiga skattesänkningar inom ramen för en ansvarsfull finanspolitik. Företagen ges nya förutsättningar att satsa för framtiden. Ju fortare ekonomin kan saneras, desto snabbare kan också andra angelägna åtgärder genomföras.

Sänkta skatter är ett viktigt medel i den ekonomiska politiken, men framförallt ett mål i det reformverk som skall avveckla de socialistiska inslagen i vårt samhälle. Ytterst handlar skattepolitiken om det samhälle vi vill ha. Lägre skatter betyder större frihet för medborgarna och mindre makt för myndigheter.

Högskattesamhället föddes ur tron att människan bara kan bli lycklig genom staten. Det baserades på föreställningen att hon låter sig styras av samhällsingenjörernas och de stora kollektivens ritningar, planer och beslut.

Mot denna syn ställer vi moderater samhället som en gemenskap av fria människor och familjer, vilka finner sin trygghet i oberoendet, det fria valet och möjligheten att själva kunna ta ansvar.

Stat, landsting och kommuner kommer med moderat politik att få mindre att göra i framtiden, men det de gör kommer de att kunna göra bättre. De offentliga insatserna koncentreras till områden där det offentliga är oersättligt.

Stat och kommun måste hårdare prioritera de områden där samhället behöver en stark offentlig makt.

Ett Sverige utan socialism betyder färre offentliga monopol. Fria alternativ inom barnomsorg, vård och utbildning kan konkurrera på lika villkor med den offentliga servicen.

Denna kursomläggning sker samtidigt som Sverige blir en del av det nya Europa. Moderat politik är en garanti för att Sverige slår in på Europavägen. Bara den kan ge oss alla ett friare och rikare land att leva i.

Ja till Europa!

Moderaterna är Europapartiet i Sverige. Vi vill och vi kan föra Sverige in i det europeiska samarbetet. Vi vill ha fullt medlemskap i EG 1995. Vi tvekar inte om Sveriges väg.

Det kräver en Europa-politik med styrka och stabilitet. Vi vill snabbt förhandla om Sveriges inträde som medlem. Tillsammans med likasinnade i andra länder vill vi bygga ett frihetens och medborgarnas Europa. Vi vill delta i byggandet av den Europeiska Unionen genom en politisk, en ekonomisk och en monetär union.

Sänkt skattetryck!

Moderaterna är partiet för sänkta skatter. Alla skall kunna leva på sin lön eller sin pension. Bidragsberoendet skall minskas.

Sänkt skattetryck är avgörande för Sverige i det nya Europa. Arbetet med att sänka skatterna inleds omedelbart.

Skattetrycket bör sänkas med i genomsnitt en procentenhet av BNP per år.

Skattesänkningar ger ökad tillväxt och därmed nya jobb. Skatten för små och medelstora företag måste ner.

Löneskatterna är för höga.

Utan skattesänkningar får Sverige aldrig EG-priser. Den allmänna momsens kan inte ligga kvar vid 25 procent, utan skall sänkas ner mot 18 procent.

Vi vill förlänga det kommunala skattestoppet. Vi arbetar för lägre kommunalskatt.

Boendeskatteerna måste sänkas. Vi vill stegvis avskaffa fastighetsskatten. Flyttskatten måste avskaffas.

Minska de offentliga utgifterna!

Moderaterna är partiet för sparsamhet. Sänkta skatter kräver sänkta utgifter. De offentliga finanserna måste vara i balans. Rundgången mellan skatter och bidrag skall minskas. Vi vill reducera anslagen till bl.a. fack och press. Vi vill minska subventioner och bidrag.

I ett samhälle med lägre skatter står fler individer, familjer och företag på egna ben. Bidragssamhället blir däremot ett beroendesamhälle.

Ny tillväxt ger nya jobb!

Moderaterna är partiet som kan skapa förutsättningar för ny tillväxt och nya jobb. Vi kan vända arbetslöshetskurvan nedåt och varaktigt knäcka inflationen.

Företagandet är Sveriges framtid. Sänkta skatter, medlemskap i EG, avveckling av fondsocialismen och en trygg energiförsörjning ger fler arbete och hela Sverige ökat välstånd.

Framtidsinvesteringarna måste komma tillbaka till Sverige. Företag måste med tillförsikt kunna satsa i vårt land. Utan investeringar upphör tillväxten. Utan tillväxt blir Sverige fattigare och välfärden sämre.

Vi vill ha bättre villkor för småföretag. Krånglet och byråkratin drabbar de små företagen särskilt hårt.

Pressa priserna!

Moderaterna är partiet för lägre priser och lägre hyror. Höga skatter har gjort Sverige unikt dyrt i Europa. Lägre skatter, mer konkurrens och mindre statligt och kommunalt tillståndskrängel pressar matpriser och boendekostnader. En fast EG-valuta tvingar ner inflationen. Det ger lägre räntor och lägre boendekostnader.

Spara för framtiden!

Moderaterna är spararnas parti. Vi måste spara mer för framtiden. Det måste löna sig bättre för individer och familjer att spara. Vi vill sprida ägandet. Statliga och kommunala företag skall privatiseras.

Att spara för ålderdomen är att spara för trygghet. Vi vill avskaffa pensionsskatten. Vi säger nej till att använda AP-fonderna till att socialisera företag.

Stärk familjen!

Moderaterna är partiet som slår vakt om familjen. Vi vill ge föräldrarna mer tid för barnen. Det kräver en ny familjepolitik där det offentliga stödet till barnomsorgen går direkt till familjen. Vi vill, som ett första steg, införa ett vårdnadsbidrag för alla förskolebarn över ett år och avdragsrätt för nödvändiga barntillsynskostnader. Vi vill ge frihet för alternativen i barnomsorgen.

Stoppa vårdkrisen!

Moderaterna har botemedlet mot krisen i sjukvården. Vi accepterar inte dagens operationsköer. Vi vill avveckla landstingens vårdmonopol och införa en sjukvårdsförsäkring för alla som stegvis ersätter landstingsskatten. Då får alla lika möjligheter att välja vård.

En människa med handikapp måste kunna få rätt hjälpmedel i rimlig tid. Vi vill införa en hjälpmedelsgaranti. Vi vill återställa förtidspensionen till att motsvara dubbelt pensionstillskott. Handikappade måste kunna välja hemtjänst.

Alternativ i vården ger valfrihet och kortar köerna utan att det kostar mer.

Ge de äldre valfrihet!

Moderaterna är partiet som kan ge de äldre en trygg och värdig ålderdom.

Moderaterna vill ta tillvara de äldres erfarenheter bättre. Det kräver en flexibel pensionsålder. Vi avvisar bestämt den särskilda löneskatten på pensionärers förvärvsinkomster.

Gamla människor måste kunna välja boende och service. Vi vill rusta upp ålderdomshemmen och bygga nya.

Skolan till Europa-toppen!

Moderaterna är partiet för kunskaper i skolan. Vi vill göra skolan till Europas bästa. Skolan skall ställa krav och ha klara mål. Det behövs en ny läroplan för grundskolan. Ett nytt betygssystem skall mäta vad eleverna kan. Betyg ges från och med sista året i lågstadiet. Skolstarten skall ske vid sex år ålder och lågstadiet vara årskurslöst. Ingen skall lämna lågstadiet utan att kunna läsa, skriva och räkna.

Ett nytt beslut om gymnasieskolan måste fattas så att eleverna ges den utbildning som krävs för deras val av yrke eller framtida studier. Vi vill förstärka språkutbildningen på skolans alla nivåer.

Fria universitet!

Moderaterna är partiet för fria universitet. Vi vill snarast inleda en omvandling av universiteten till fristående stiftelser.

Studenternas val måste i ökad utsträckning påverka vilken utbildning som ges. Sverige behöver fler välutbildade människor. Antalet utbildningsplatser måste öka. Nya resurser krävs för att främja kvaliteten och stärka forskningsanknytningen.

Kultur är mångfald!

Moderaterna är för fri radio-TV. Vi vill ha fri etableringsrätt för lokala radio- och TV-stationer.

Moderaterna är partiet som slår vakt om det mångsidiga samhället. Friheten är kulturens livskraft. Ett vitalt kultursamhälle vårdar arvet och är öppet för nya strömningar.

Författare, konstnärer och artister försörjer sig på att skapa. Det viktigaste kulturstödet just nu är lättnader i egenföretagarnas beskattning. Vi vill minska institutionernas och de enskilda kulturskaparnas beroende av offentliga bidrag och subventioner.

Alla skall kunna äga sin bostad!

Moderaterna är partiet för valfrihet i boendet. Vi vill uppmuntra det långsiktiga sparandet i den egna bostaden.

De hyresgäster som vill skall kunna friköpa sina lägenheter från de kommunala bolagen.

Lägre skatter, ökad konkurrens och mindre byråkrati pressar boendekostnaderna.

Vi värnar besittningsskyddet och vill göra det möjligt att pröva hyreshöjningar i domstol.

Det nya finansieringssystemet - med räntelån som växer - skall inte träda i kraft. Stöd till nybyggda bostäder skall utgå lika för alla.

Stoppa våldet!

Moderaterna är partiet för lag och ordning.

Ungdomsbrottslingar måste tidigt mötas av kännbara reaktioner. Ökningen av våldsbrotten måste hejdas. Vi vill utbilda fler nya poliser och satsa på kvarterspoliser. Brott skall medföra straff. Vi vill avskaffa halvtidsfrigivningen av fängelsedömda. Stödet till brottsoffer måste förstärkas.

Vi vill göra Sverige knarkfritt. Narkotikan är inkörsporten till kriminalitet. Vi vill ge polis och tull ökade resurser att bekämpa knarket. Bruk av narkotika skall också kunna leda till fängelse. Därigenom ges polisen möjlighet att på ett tidigt stadium spåra missbrukare.

Rättsstaten skall värnas!

Moderaterna är rättsstatens parti. Domstolarna måste ges vidgad rätt att pröva om en lag står i strid med grundlagen.

Vi vill avskaffa generalklausulen i skatterätten. Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna skall införlivas i svensk lag. Äganderätten skall grundlagsfästas.

Miljöpolitik med förnuft!

Moderaterna står för en ansvarsfull miljöpolitik. Vi vill använda ekonomiska styrmedel för att påskynda omställningen till ett miljövänligare samhälle. Vi vill samarbeta och satsa mer internationellt. Miljöinsatser behövs i Centraleuropa där nedsmutsningen är störst.

Vi vill fortsätta att använda kärnkraften. Den gör det möjligt att minska koldioxidutsläppen med 20 procent till 2005. Ny teknik och nya kringfartsleder ger mindre bilavgaser.

Sverige behöver ett livskraftigt jordbruk!

Moderaterna är partiet som ger jordbruket chans att konkurrera i Europa. Avregleringen av jordbruket gynnar näringen, och skall ske i takt med omvärlden.

Vi vet att svenskt jordbruk kan hävda sig i en tävlan på lika villkor. Sverige skall vara pådrivande i

GATT-förhandlingarna och verka för en global avreglering. Medlemskap i EG öppnar en stor marknad för svenskt jordbruk.

Vi vill låta enskilda jord- och skogsbrukare friköpa statens egendomar.

En modern invandrar- och flyktingpolitik!

Moderaterna vill låta invandrare och flyktingar bidra till Sveriges utveckling. Vi vill förbättra möjligheterna för dem som vill invandra för att arbeta. Sverige behöver en mer tidsenlig flyktingkonvention. Beslut i invandrings- och flyktingärenden måste tas snabbt. Invandrarnas kunskaper måste tillvaratas bättre.

Svenska kyrkan förblir en folkkyrka!

Moderaterna har den västerländska humanismen och den kristna etiken som grund för sin politik. Kyrkan frigörs från statens inflytande och får full möjlighet att besluta om sina egna angelägenheter. Den skall verka över hela landet.

De fria samfundens ställning värnas.

Frihet ger fred!

Moderaterna vill ha en fast utrikespolitik med en europeisk identitet. Vi stödjer Estlands, Lettlands och Litauens

frihet. Sverige måste ge stöd och hjälp till systemskiptena i Central- och Östeuropa. Biståndet skall stödja demokrati i utvecklingsländerna. Vietnamstödet skall avskaffas. Katastrofhjälpen måste bli större.

Ett starkt försvar!

Moderaterna är partiet som slår vakt om försvaret. Den nationella tryggheten kräver ett starkt försvar. Sveriges måste ha beredskap inför det oförutsebara. Jas-projektet skall fullföljas. Ubåtsskyddet måste förbättras. Soldaterna skall ha rätt till bra utrustning. Försvaret behöver ökade resurser.

*Valmanifest från kristdemokraterna
- mandatperioden 1991-1994*

För gemenskap och människovärde

Vi kristdemokrater vill i detta manifest peka på ett antal väsentliga områden där man snarast måste besluta om eller planera åtgärder. Vi vill under kommande mandatperiod...

- 1 att en etisk ramlag stiftas för sjukvård och forskning** i syfte att stärka människovärdet och människans personliga värdighet. Lagen ska bl a hävda människans rätt att födas med en omanipulerad arvs massa. De abortförebyggande åtgärderna måste intensifieras.
- 2 öka valfriheten i barnomsorgen.**
Vårt förslag är att en vårdlön införs för förskolebarn, i en första etapp för barn i åldern 1-3 år, enligt följande modell: Vårdlönen ska utgå med tio procent av basbeloppet per barn och månad (3 220 kr). Den ska vara beskattningsbar och ATP-grundande om den används för egenvård, annars är den avdragsgill upp till maxbeloppet för "köp" av annan omsorg, privata, kooperativa eller kommunala daghem/familjedaghem.
- 3 tillsätta en kommission för vården**
med uppgift att snarast granska vilka rationaliseringsmöjligheter som finns och vilka andra åtgärder som kan minska vårdköerna och förbättra vården för de långvarigt sjuka och mycket gamla.
- 4 genomföra en rad viktiga miljöåtgärder.**
 - tillsätta en bred konsekvensutredning för det svenska jordbruket för att säkerställa balansen mellan produktion och konsumtion av livsmedel, miljövänlig odling, ett öppet odlingslandskap samt jordbrukets roll i den regionala infrastrukturen
 - införa arealbidrag till jordbrukare
 - minska miljöbelastningen på Östersjön genom inhemska restriktioner (bl a för kväve och klor) och genom miljöbistånd till Polen och Baltikum. Öresundsbrons effekter på vattenutbytet med Östersjön måste visas vara försumbara innan ett brobygge kan starta.
- 5 avskaffa förmögenhetsskatten på arbetande kapital i små och medelstora företag.**
- 6 införa en karensdag i sjukförsäkringen och slopa avdragsrätten för fackförenings- och organisationsavgifter.**
- 7 ta initiativ till en internationell konferens om Baltikums frihet.**
- 8 skapa enhetliga regler för det kommunala bostadstillägget för pensionärer (KBT) samt utreda möjligheten att införa en baspension** (motsvarande folkpension + pensionstillskott + bostadstillägg).
- 9 införa viktiga förändringar i den allmänna skolan:**
 - i skollagen klart deklarerat att den allmänna skolan ska vara förankrad i kristen etik och humanism
 - införa rätt till friskolor med likvärdiga ekonomiska villkor
 - snabbutreda betygssystemet med målet att snarast införa kursrelaterade betyg samt "tjänstgöringsbetyg" som bedömer de mänskliga relationerna (bl a innefattande ordning och 15 uppförande).
- 10 i takt med att skattetrycket kan sänkas införa en lägre moms på mat, kollektivtrafik, byggande, turism och böcker.** (Den lägre momsnivån ska vara 60 procent av normalmoms.)
- 11 minska det tunga alkoholmissbruket**
(avseende den grupp på tio procent av konsumenterna som förbrukar 50 procent av alkoholen) **genom olika**

solidaritetsåtgärder.

- 12 upphäva de begränsningar i asylrätten som infördes i december 1989** (dvs åter acceptera också flyktingliknande skäl och krigsvägran som grund för asyl).
- 13 förbättra situationen för "svaga" grupper** genom att
 - motverka isolering och ensamhet för t ex de förståndshandikappade, patienter i den psykiatriska vården och senildementa
 - klarlägga bostadssituationen och skärpa kraven på kommunerna att ordna gruppboende och andra bostäder - garantera tillgången till omsorgsläkare
 - garantera rätten till tekniska hjälpmedel för människor med funktionshinder
- 14 betona EG-mediemskapet som uttryck för en ideologisk anslutning till tanken på fred och samhörighet i Europa** och medverka till
 - att det Europeiska parlamentets ställning stärks i förhållande till de andra överstatliga organen. Den lagstiftande makten bör delas mellan parlamentet och ministerrådet
 - att fördelningen av befogenheterna mellan EG, medlemsstaterna och regionerna sker enligt subsidiaritetsprincipen
 - att Sverige aktivt deltar i arbetet med att vidareutveckla det monetära samarbetet.
- 15 slå vakt om biståndet till uländerna:**
 - inrikta biståndet på överföring av en teknologi och kompetens som är anpassad efter lokala förhållanden
 - uppvärdera frivilligorganisationernas insatser
 - inrikta biståndet på att främja en demokratisk utveckling i mottagarlandet.
- 16 värna vardagskulturen:**
 - prioritera kulturinsatser som avser bokutgivning, bibliotek och folkbildning - införa ett särskilt inkomstslag för inkomster från konstnärlig och litterär verksamhet
- 17 initiera en total översyn av bostadspolitiken så att handlingsalternativen kan klarläggas inför valet 1994.**

miljöpartiet de grönas

VALMANIFEST '91

Aldrig tidigare har det varit så viktigt som nu att ta de stora frågorna på allvar. Aldrig tidigare i människans historia har vi stått så nära en ekologisk katastrof som idag. Aldrig tidigare har opinionsbildare, politiska partier och andra haft större anledning att fundera över vart vi människor är på väg. Miljöfrågorna är viktigare än någonsin.

Miljöpartiet de gröna lovar inte guld men gröna skogar och ett människovänligt samhälle. Vi lovar inte sänkt skattetryck, ökad köpkraft och mer prylar. Däremot lovar vi att ta de stora frågorna på allvar. De som handlar om livet och vår rätt att älska, känna och ha tid kvar till annat än lönearbete. De som handlar om att överlämna en jord som kan ge våra barn och barnbarn en rimlig framtid.

Kongressen antog detta valmanifest den 11 maj 1991.

Miljö att leva i!

Det är bara inom de ekologiska ramarna man kan bygga ett samhälle för överlevnad i välstånd och välfärd. Ekologisk helhetssyn måste ligga till grund för alla beslut, även ekonomiska; samhällsförändringen mot en hållbar utveckling måste börja nu.

Energi för livet!

Miljöpartiet de gröna kräver avveckling av såväl kärnkraft som fossila bränslen (kol, olja och fossilgas) eftersom de hotar vår gemensamma miljö. Vi vill satsa på effektivisering, energihushållning och uthålliga energiformer.

Rätten till Din tid!

Friheten i vardagslivet måste öka! Vi vill öka friheten när det gäller barn- och äldreomsorg, vård och skola. Ett människovärdigt liv kräver också att vi uppnår sänkt arbetstid för att kunna få mer tid för varandra, för våra barn, för dem i vår närhet.

Solidarisk fördelning!

Solidaritet i samhället måste försvaras och den ökande friheten vi vill ge människor skall kunna nå alla; även de röstsvagaste. Därför måste fördelningen i vårt eget land, liksom globalt, bli rättvisare.

Nej till EG - Ja till världen

Miljöpartiet de gröna säger ja till människors Europa. Men nej till pengarnas EG. Vi kräver en folkomröstning om medlemskap i EG. Vi säger ja till människors frihet i hela världen och i solidaritet med den fattiga världen.

Förnya folkstyret!

Politiken tillhör alla medborgare. Därför motsätter vi oss såväl att multinationella företag och stora kapitalintressen vill avpolitiserat samhället, som att den kvarvarande politiska makten centraliseras och flyttar till partiledaröverläggningar eller tjänstemannavälde i Bryssel. Vi vill öka brukarinflytandet, t ex inom skola och barnomsorg, delaktigheten och närheten till politiken, bl a genom att införa direktvalda länsparlament och kommunalnämnder. Det sägs att vi har en ekonomisk kris. Det sägs att vi måste bygga Öresundsbro, ha kvar

kärnkraften, investera i fossila bränslen, öka tillväxten, sprida kemikalier och öka lönearbetet. Det sägs att vi måste skära ner i sjukvård och omsorg. Det sägs tom att demokratiska värden måste underkastas "den ekonomiska realiteten" och "den internationella utvecklingen".

Som om det vore en naturlag att allt detta måste ske.

Som om det inte berodde på vilken väg vi väljer.

Som om inte vi människor hade rätt och förmåga att själva styra utvecklingen.

Som om vår främsta uppgift i livet vore att vara kuggar i ett självgående ekonomiskt system.

Det sveper en beskäftig och materialistisk våg över landet. Miljöloften sopas under mattan och de politiska budskapen förenklas och fördummas med löften om sänkt skattetryck, ökad köpkraft, mer prylar. När vi alla samtidigt vet att stora åtgärder behövs för att rädda miljön, ge de gamla en värdig vård och de unga en framtid. Vi måste sänka vår materiella konsumtion.

Vi gröna erkänner att vi känner oss ganska ensamma i Sveriges riksdag. Vi vill bli fler. Många fler. Inte för partiets skull - utan för idéernas skull. Ett parti är inte något självändamål eller en apparat som skall serva skådespelande partiledare. Ett parti är ett redskap för idéer.

Miljöpartiet är ett redskap för livet. Därför behövs de gröna rösterna i riksdagen!

Miljö att leva i!

Vi vill omedelbart börja omläggningen från dagens kemikaliejordbruk till ett ekologiskt lantbruk. Den nuvarande åkermarken, med sina öppna landskap, behövs till denna hållbara livsmedelsframställning och viss odling av energigrödor.

Vi arbetar för framtidens trafiksystem: satsningen på järnväg måste mångdubblas samtidigt som planerna på Öresundsbro, fler motorvägar och ökad flygtrafik måste skrotas.

Vi vill minska massbilismen i storstäderna, satsa på alternativa drivmedel och miljö- och människoanpassade trafiksystem.

Vi kräver att den svenska miljölagstiftningen och tillsynssystemet skärps samt att det europeiska miljösamarbetet ökar; bl a genom överstatliga beslut om minimikrav. Vi vill att en internationell miljödomstol inrättas.

Utsläppsskatter och miljöavgifter skall användas som komplement till lagstiftning så att samhället kan anpassas till naturens ramar.

Vi kräver att en långtgående gentekniklagstiftning införs som skydd för både miljö och människovärde.

Vi kräver att fjällskogen skall skyddas genom en naturvårdsgräns, att fler våtmarker återanläggs och att hotade arter och biotoper skyddas genom rejäla naturvårdslagar.

En långtgående produktutrensning måste till: bl a vad gäller plaster, batterier, kemikalier och tungmetaller. Söföbränning skall avvecklas, engångsförpackningar minimeras, sopor sorteras och återvinning stimuleras bl a genom skattelagstiftningen.

Samma regler måste gälla för importerade varor - t ex jordbruksvaror, vitvaror och kemikalier - som för svenskproducerade. Vi accepterar inte att EG-domstolen kan tvinga oss att importera sådant som skadar miljön eller hälsan.

Konsumtionspropagandan i form av reklam måste saneras och minskas som ett led i minskad materiell förbrukning och stopp för ökande sopberg och molekylsopor som förgiftar luft, jord och vatten.

Energi för livet!

Vi kräver stark satsning på energieffektivisering och ökade investeringar i miljöanpassad energiförsörjning som sol, vind och biobränslen.

Vi kräver att koldioxidutsläppen och användningen av fossila bränslen minskas med minst 85 % inom

25 år som ett av medlemmen att minska de sk växthusgaserna. Vi kräver att en lag införs som förbjuder nyinvesteringar i fossila bränslen; inklusive sk naturgas.

Vi kräver att avvecklingen av kärnkraften påbörjas under 1991. Vi accepterar oerhörda risker; därför verkar vi för att avveckla den inom 1 - 3 år.

Vi kräver att de sista orörda älvorna skall bevaras och bli grundlagsskyddade.

Vi accepterar inte en gemensam elmarknad inom EG som kan medföra import av fransk eller tysk kärnkraftsel när vi lägger ner våra egna kärnkraftverk.

Rätten till Din tid!

Vi vill ge människor ökad rätt till sin tid och vi kräver att man skall få lagstadgad rätt att minska till 20 respektive 30-timmarsvecka.

Vi vill öka valfriheten inom barnomsorgen; bl a genom stöd till föräldrakooperativ, arbetskooperativ och andra icke-vinstsyftande former.

Lika statsbidrag till alla barnomsorgsformer. Vi kräver att föräldrar ges rätt att bli kommunal dagbarnvårdare åt eget barn.

Vi vill ge människor frihet från påträngande reklam och storföretagens konsumtionspropaganda. Därför säger vi nej till reklam-teve och värnar varje individs rätt till integritet; vi vill införa sk köpfrid, dvs att ingen mot sin egen vilja utsätts för påträngande reklam.

Vi vill ge möjligheter till kvalitet och mångfald inom kulturlivet.

Solidarisk fördelning!

Vi anser det nödvändigt att öka skatten på höga inkomster, resursförbrukning och icke-förnybar energi. Samtidigt vill vi sänka de sk arbetsgivaravgifterna och införa en skattefri zon så att de första 31.000 kronorna av arbetsinkomsten blir helt skattefria.

Vi kräver att moms tas bort på basmat, tågresor och annan kollektivtrafik.

Gamla, sjuka och handikappade måste ges rätten till en värdig vård även om det innebär en minskning av den allmänna köpkraften.

Glesbygden måste få chans att leva - därför sänker vi arbetsgivaravgifterna kraftigt just där, garanterar stöd till glesbygdsskolor och kompenserar bensinskattehöjningar.

Vi arbetar för en solidarisk världsordning, rättvisa handelsförbindelser och förstärkt u-landsbistånd. Vi vill att Sverige skall vidga biståndet till att gälla också länderna i Baltikum och Östeuropa utan att detta inkräktar på u-landsbiståndet.

Ja till Europa - Nej till EG!

Vi arbetar för ett Europa i samarbete när det gäller miljölagstiftning, nedrustning och grundläggande sociala rättigheter. Vi arbetar för att människor skall få ökad frihet att resa, studera och arbeta var de själva vill i hela Europa.

Vi arbetar för en solidarisk världshandel och accepterar varken EG:s höga tullmurar mot omvärlden eller EG:s flyktingpolitik som medför att den som fått nej från ett EG-land är förpassad från alla andra EG-länder.

Vi motsätter oss medlemskap i superstaten EG därför att vi vill att människor skall ha företräde framför pengar och därför att avståndet mellan den lilla människan och de beslutsfattande inte bör öka.

Vi, liksom den övriga gröna rörelsen i hela Europa, kan inte acceptera den ökande miljöförstöring som blir följden av ökad företagskoncentration och ökade varutransporter i EG:s stormarknad.

Vi arbetar för fred och nedrustning; vill avveckla JAS och minska pengarna till det militära försvaret. Vi vill omrusta för minskad sårbarhet, ökad självtillit och fungerande socialt försvar.

Vi vill inte lösa internationella konflikter med krig. Miljöpartiet de gröna vill stoppa vapenexporten.

Har du några frågor kontakta miljöpartiets informationskansli, Götgatan 40, Box 152 64, 104 65 STOCKHOLM. Telefon 08-641 13 51 eller 08-786 49 19.

Tryck 15.000 ex. i augusti 1991 Tryckt på KASKAD FINMATT 80g
papper, godkänt av Naturskyddsföreningen

N y Demokrati

PARTIPROGRAM

Ny Demokrati är ett oberoende och nybildat politiskt parti vars grundsyn är att sunt förnuft, personligfrihet och hänsyn till andra skall präglade de politiska besluten.

Ny Demokrati anser att överhetssamhället, socialism, kravmaskiner och ansiktslös byråkrati inte kan accepteras av moderna människor.

I dag är svenskarna mycket intresserade av politik, förutsatt att den behandlar frågor som man känner igen och förutsatt att det finns klara och förnuftiga motiv för de politiska besluten.

Sunt förnuft vill vi få in i politiken genom att själva ställa upp med kandidater som arbetat i den verklighet där endast förnuftiga åtgärder kan nå framgång. Det duger alltså inte med en rent politisk och/ eller facklig bakgrund. Sverige behöver en ny modell och då behövs bland annat en ny sorts politiker. Det politiskt möjliga får aldrig bli det praktiskt löjliga och förnuftiga åtgärder får ej avfärdas med att de är politiskt omöjliga.

Den personliga friheten blir väsentligt större genom de förändringar som vi föreslår i avsnitten om Grundlagen, Den inre säkerheten och Skattesystemet.

Hänsyn till andra måste bli en dimension i barnens uppfostran, i skolan, i ungdomsverksamheten, i det inre säkerhetsarbetet, i kriminalvården (hänsyn till brottsoffren - inte till brottslingarna), i U-hjälpen, i invandringen, i miljöpolitiken mm.

Vi lever i en värld och vi lever med varandra. Hänsyn till andra är en nödvändighet om vi skall förbättra livskvaliteten.

GRUNDLAGEN

I en demokrati ger medborgarna instruktioner till sina styresmän om hur landet skall styras. Detta sker i grundlagen. Grundlagen beskriver Sveriges konstitution och ger regler och anvisningar för hur riksdag, regering, myndigheter och annan offentlig överhet skall agera. Vi menar att grundlagen måste ändras och kompletteras på flera viktiga punkter och vi ansluter oss till det förslag som presenteras av Den Nya Valfärden, MOU 1988:1, "en ny grundlag".

Lägg om till personval så att den valda blir direkt ansvarig mot dem som valde henne och inte mot dem som satte henne på listan.

Utnyttja möjligheten till folkomröstningar betydligt oftare än hittills. De tekniska förutsättningarna finns. De politiska finns också om man vill.

Grundlagfäst äganderätten och näringsfriheten.

Ge mil frihet för radio och TV. Det handlar alltså om etableringsfriheten som sådan.

Samma regler skall gälla för radio och TV som för tidningar.

Inför separata val av:

Statsminister som bildar regering = den verkställande makten.

Riksdagen = den lagstiftande makten. Minska antalet riksdagsmän till 151 och ge dem väsentligt ökade resurser.

Författningsdomstol som kontrollerar att grundlagen efterlevs.

Inför så kallade "hearings" med regeringsledamöter och myndighetspersoner. Detta skulle förbättra medborgarnas insyn i det politiska skeendet. Folk måste kunna få svar på sina frågor

Grundlagfäst individens rätt och möjlighet att hävda sig mot stat och myndigheter. Denna rätt skall inte bara vara juridisk, utan även, ekonomiskt säkrad. En medborgare måste ha

råd att stämna stat och myndigheter.

Ta bort begränsningarna i ämbetsmannansansvaret och aktivera JO så, att ansvaret verkligen utkrävs. Det är nödvändigt för individen rättssäkerhet.

Föreningsfrihet skall ej vara föreningstvång och föreningsmonopol.

Fackföreningarna är ej till för att göra riksdagens arbete. En demokrati skall styras av folkets valda ombud.

Det korporativistiska samhället som utvecklats i Sverige måste brytas upp. Statliga myndigheter skall givetvis inte styras av LO, TCO, SAF, Hyresgästföreningen, PRO eller av något annat särintresse.

Politikerstyret och byråkratin måste skäras ned väsentligt!

SKATTETRYCKET

Det totala skattetrycket i Sverige måste sänkas. År 1989 låg det på cirka 57% av BNP. Övriga OECD-länder låg på genomsnittligt 37%! En kraftig sänkning av skattetrycket är alltså bevisligen möjlig. Vårt mål är 47% om 6 år. Senare skall marginalsikten sänkas till 40%. Det gäller alltså att minska de offentliga utgifterna. Några av de nödvändiga åtgärderna i detta program är bland annat:

Utförsäljning av statlig egendom för att minska statsskulden och räntan därpå. Kraftig bantning och effektivisering av den offentliga sektorn. Avskaffande av stadiga monopol. Överhetens ingrepp skall vara så små som möjliga, det vill säga tvärtemot hittillsvarande utveckling. Ett kraftigt sänkt skattetryck ökar motivationen för arbetande människor så påtagligt att det är realistiskt att räkna med stora så kallade dynamiska effekter. Ett lågt skattetryck är också en förutsättning för oberoende och personlig frihet.

Företagande måste gynnas eftersom företagen - från de mycket små till de mycket stora - är ryggraden i Sverige. Där skapas välbefindandet.

Det måste löna sig att arbeta. Ett sänkt skattetryck gör det lönsammare att arbeta. Vi anser att de äldre skall beredas ekonomiska möjligheter att leva på sin pension utan socialhjälp.

Momsen måste sänkas. I första steget till 9 % för livsmedel med flera förnödenheter, och 20 % för övriga varor och tjänster.

Turismen måste momsbefrias.

Arvsskatt skall omgående sänkas till genomsnittlig EG-nivå. Det är väsentligt för företagandet och företagsamheten i Sverige.

Medborgarna skall veta hur mycket skatt de betalar.

Alltså:

Redovisa öppet den skatt vi betalar på allt vi köper.

Redovisa arbetsgivaravgifter, sociala omkostnader och skatt på lönebeskeden.

Vi ser detta som en del av samhällets, handelns och arbetsgivarnas informationsplikt.

FÖRSVAR - UTRIKESPOLITIK - EUROPA

Sverige skall omgående söka fullt medlemskap i EG. Vi anser det självklart att Sverige går med i Europa och samtidigt omprövar neutralitetspolitiken. Att ställa sig neutral till det som händer i omvärlden i dag är lika obefogat som obegripligt. Man kan inte stå neutral mellan diktatur och demokrati, eller mellan Sovjets diktatur och Baltikums frihetskämpar. Det finns inga demokratier som står emot varandra.

Neutraliteten börjar alltmer likna opportunism och feghet.

Sveriges framtid är en del av Europas framtid. Vårt försvar och utrikespolitik skall därför snarast möjligt anpassas till det europeiska säkerhetssystemet.

Vår utrikespolitik skall först och främst handla om relationerna med våra grannländer. För säkerhets skull bör vi kanske nämna vilka som i verkligheten är våra grannländer. Dessa är: Danmark, Finland, Norge, Estland, Lettland, Litauen, Tyskland, Polen och Sovjetunionen - eller snarare dess stater.

En annan självklar grupp är våra handelspartners i Europa och Nordamerika.

Världen behöver inte Sverige som sitt samvete, men vi behöver en plats i omvärldens verklighet för att kunna bidra till en harmonisk internationell utveckling.

Denna omläggning av vår utrikespolitik kommer också att påverka försvaret och försvarskostnaderna. Kostnaderna blir sannolikt lägre när vi är en del av det europeiska säkerhetssystemet. Innan vi kommit dit måste försvaret ges resurser att hålla minst nuvarande nivå, med satsning på kvalitet och modern teknologi.

Konvulsionerna och osäkerheten om Sovjetunionens ut- eller avveckling nödvändiggör ett starkt försvar.

Välkomna och momsbefria de utländska turisterna så att vi får en chans att vända på turistnettot (1990 cirka 20 miljarder back). Turistmomsen är rent destruktiv för alla parter. Även för staten som får in mindre skatt än förut.

DEN INRE SÄKERHETEN

En av statens huvudfunktioner är att ge medborgarna fysisk trygghet och säkerhet.

Vi måste därför satsa stort på bekämpning av narkotikamissbruk och gatuvåld samt införa hårda straff för tillhörande gangsterverksamhet.

Brottsförebyggande åtgärder, liksom själva kriminalvården, skall inriktas på att minska antalet brottslingar och värstingar. Samhällets roll är att skydda familjen Svensson, inte skurkarna som hotar Svensson.

Brott mot medmänniskornas integritet måste straffas hårdare än brott mot staten och våldsbrott måste straffas extra hårt. De farligaste brottslingarna måste kunna hållas borta från samhället, för gott. Chansa aldrig med grova våldsbrottslingar, det är att avsiktligt riskera medborgarnas liv. Ha klara regler och ställ krav på kriminalvården.

I möjligaste mån skall internerna få arbeta av och betala tillbaka för sina förseelser.

Genom arbete förbättras dessutom möjligheterna för anpassning all det fria samhället.

Fängelser måste styras av fängelseledningen och inte av fångkollektiv med mera, vilket faktiskt förekommer i dag.

Det viktigaste inslaget i brottsförebyggandet är att satsa på utbildning av barn, ungdom och deras föräldrar. Ge ungdomarna alternativ! Prioritera om i den vilda floran av föreningsstöd! Låt barnen lära sig vad som är rätt och fel så att alla inser hur viktigt det är att visa hänsyn till andra. Skolan har här en viktig roll. Släpp skolmonopolet och vi får bättre skolor! Låt skolpengen följa eleven!

Byt ut lappisorna mot kvarterspolis, dvs ändra bevaknings- och trakasserisamhället till ett samhälle som mår om medborgarnas trygghet och säkerhet.

FLYKTINGPOLITIK OCH U-HJÄLP

Gör om invandrapolitiken och inför bland annat temporära uppehållstillstånd för flyktingar. Sätt flyktingarna i arbete istället för läger. Ge lån i stället för bidrag. Det skulle stärka landets ekonomi, motverka rasism och ge invandrarna själva större självkänsla. Som det är i dag lönar det sig inte heller för en invandrare att arbeta!

Utländska medborgare som begår allvarliga kriminella handlingar skall utvisas. Se till att de som vill och får stanna i Sverige verkligen kommer in i det svenska samhället. Den så kallade hemspråksundervisningen skall däremot inte skötas eller bekostas av svenska myndigheter

Det kan bli mycket svårt att skilja på invandrapolitik och U-hjälp eftersom Sverige i dag ligger mitt i den dramatiska verkligheten. Händelser på andra sidan Östersjön kommer i långt högre grad än hittills att påverka vårt agerande. Hjälpsatser på den ena eller den andra sidan gränsen ... U-hjälp eller flyktingpolitik Gränserna mellan begreppen kan suddas ut.

Biståndsbehoven är omätliga och vi kommer inte att behöva leta i fjärran länder för att finna dem. De finns redan hos våra grannar på andra sidan Östersjön, U-hjälpen behöver därför läggas om, bland annat innebärande högsta prioritet för våra grannar.

Vi behöver också bättre kontroll över att hjälpen når fram till de rätta mottagarna, det vill säga befolkningen.

Pengarna måste satsas där de gör nytta.

SIDAs verksamhet, prioriteringar och organisation måste uppenbarligen ifrågasättas. I dag går större delen av Sveriges bilaterala stöd till, socialistiska diktaturer. Det måste bli slut på U-hjälp och annat stöd till förtryckarregimer. Stryk alltså omgående direkta eller indirekta stöd till länder som till exempel Kuba och Vietnam. Prioritera humanitära insatser och katastrofhjälp. Vi ska hjälpa människor inte, regeringar. Ompröva hela den internationella hjälpinsatsen efter dessa linjer

Enligt vår uppfattning kommer miljöinsatser att bli en viktig del av vår internationella stödverksamhet. Här finns en möjlighet att satsa våra pengar på ett förnuftigt sätt. Miljön är förvisso internationell.

Om eller när Baltikum blir fritt, kommer kombinerade åtgärder inom områdena miljö/U-hjälp/invandring att bli självklara. Ett sätt att ge hjälp till självhjälp.

DEN OFFENTLIGA SEKTORN

För att kunna sänka skattetrycket och ge medborgarna valfrihet och rörelsefrihet måste en serie åtgärder vidtagas..

Privatisera staten, dvs sälj ut statlig egendom som inte måste vara statens. Den Nya Välfärden har i MOU 1990:1 'minska statsskulden - sälj tillgångar' visat att man med skäligen enkla åtgärder kan sänka skattetrycket med minst 15 miljarder/år. En bra början på en utveckling som kan föras betydligt längre, ty överhetens inflytande (staten, oftast felaktigt benämnd samhället), skall vara så liten som möjligt och svängrummet för medborgarna så stort som möjligt.

Lägg ned landstingen! Hela denna byråkratiska nivå kan tas bort ur det svenska systemet. Sjukvården, dvs själva produktionen av sjukvården, ges andra huvudmän, nämligen kommuner, stat och i allt snabbare takt kooperativ och privata företag.

Rationalisera kommunerna! Alla stora företag kan rationaliseras kraftigt, det vet vi. Den största arbetsgivaren i varenda kommun (kanske finns det något enda undantag) är kommunen själv. Vilka möjligheter!

Använd kunniga privatpersoner i kommunala projekt och utredningar. Det kommer då att göras kvalificerade jobb som sedan ligger till grund för demokratiska beslut. Människor som annars aktar sig för att blanda sig i politiken skulle sannolikt med glädje ställa upp med sådana insatser.

Åtgärder av detta slag kräver starkt stöd från medborgarna eftersom de angriper hela det politiska etablissemanget. Det finns inte bara socialdemokrater i det politiska stat-, myndighet-, landsting- och kommunetablissemanget!

Slopa alla monopol - statliga, kommunala, kooperativa, fackliga och privata. Slopa alla utom de som är absolut nödvändiga i en demokrati.

Vi måste också vara ytterst vaksamma mot karteller och oligopol där Sverige intar en tätplats i världen. Karteller är inte till fördel för konsumenterna. Detta gäller givetvis i lika hög grad det fria näringslivet. Den fria konkurrensen måste skyddas med effektiva lagar. NO skall inte vara en papperstiger.

Om folk förväntas arbeta och sköta sig så vill det till att stat, kommun och allsköns myndigheter också gör det. Därför måste vi rensa i den offentliga sektorns byråkrati. Ta bort, slå ihop och/eller banta statliga verk och myndigheter med utgångspunkten

Vad behövs i dag som inte behövdes 1960?'

Och som sagt, återinför och tillämpa - fullt ämbetsmannaansvar!

All s k samhällsplanering, forskning och statistikinsamling måste ifrågasättas. Vi är räknade och myndigheterna vet var vi bor. Samhällsplaneringen har förvisso inte skapat någon livskvalitet.

Forskning i våra privatliv skall förbjudas!

ENERGI

Principen skall vara att svenskarna, näringslivet och samhället. får så billig och säker energi som möjligt. Detta bar en direkt inverkan på sysselsättningen, på internationell konkurrenskraft, på utländska företags benägenhet att investera i Sverige, liksom på allas vår livskvalitet.

Bästa sättet att nå detta mål är att avreglera och avmonopolisera även energisektorn.

Energi är inte en politisk produkt! Marknaden, dvs verkligheten, kommer att EG-anpassa energipriset. I stället skall vi politiskt se till, genom lagar och förordningar, att den konkurrensutsatta energiproduktionen kan bli säker och billig.

Vi anser att Sverige skall utnyttja kärnkraftverken, förbättra säkerheten och vidareutveckla kärnkraftsteknologin vilken är en av Sveriges spetsteknologier. Hälften av elproduktionen kommer i dag från kärnkraftverk.

I ett längre perspektiv och med känd teknologi är det kärnkraft och vattenkraft som Sverige skall satsa på.

Ny teknologi inom övrig industri blir av naturliga skäl energieffektiv. Industrin förbrukar förövrigt bara 30 % av energin i Sverige.

Givetvis skall vi alla ställa upp på energibesparing

Det finns inga årtal som sätter slutgränsen för en klok och logisk energipolitik.

Energi- och miljöfrågor har ett naturligt samband, vilket måste beaktas i utredningar och åtgärder.

MILJÖ

Ny Demokrati vill utveckla samhället så att miljön i vid bemärkelse blir den bästa möjliga. Givetvis måste miljökraven vara realistiska, men god arbetsmiljö, ren luft, friska vatten och en grönskande natur är självklara önskemål.

Dessa önskemål måste dock kunna förenas med den ekonomiska verkligheten. Vi måste

skapa de resurser som är en absolut förutsättning för att ha råd att förbättra miljön. De stora punktutsläppen i Sverige är, med mycket få undantag, redan avklarade. Reningsgraden är mycket hög och en marginell höjning ytterst dyrbar. Därför skall vi satsa våra miljöpengar i vår omvärld på andra sidan Östersjön, där behovet är skriande. Samtidigt skulle effekten för Sveriges del bli stor. 88 % av utsläppen i Östersjön kommer från våra grannar och 89 % av svavelnedfallet över Sverige kommer med luften från öst, syd och väst.

Miljöinsatserna kan som sagt samordnas med U-hjälp och invandrapolitik i ett omfattande internationellt bistånd.

Internationellt samarbete och normer för renare bilar bör också prioriteras. Miljöfrågorna är internationella för att inte säga globala. I den andan skall dessa frågor därför diskuteras.

VÅRD - OMSORG - ENSAMHET

När man betraktar 80- och 90-talens Sverige i ett mera historiskt perspektiv kommer man sannolikt att förfasas över den dåliga sjuk- och åldrvård som detta i grunden rika land erbjöd sina medborgare. Vården av sjuka och gamla måste bli mycket bättre och måste präglas av en äkta personlig omsorg och omtanke. Därför måste hela produktionen av sjukvård och annan vård förbättras och avmonopoliseras! Från den offentliga sidan blir den kommunala vården kvar men måste kompletteras med privata och kooperativa upplägg. Då blir vården bättre och billigare. Har vi resurser? Ja, vi har alltid resurser att ge mycket god vård åt våra gamla och sjuka. Hur skulle vi annars kunna tala om välstånd?

Pensionärerna skall beredas ekonomiska möjligheter att leva på sin pension utan socialhjälp. Ingen löneskatt för pensionärer som fortsätter att arbeta!

Det råder ingen brist på sjukhus. Det råder ingen brist på utrustning. Det råder ingen brist på läkare. Sjukvården kostar c:a 90 miljarder/år. Vi kan få en mycket bättre vård för mindre pengar. Rätt organiserad skall sjukvården kunna erbjuda varje svensk medborgare behandling/operation inom ett par månader. Ett sådant mål skall lagfästas och snarast förverkligas.

Arbetskadeförsäkring och förtidspensionering drar enorma kostnader. Besluten kostar i nuvärde c:a 80 miljarder/år! Detta är objektivt sett inte nödvändigt, ej heller önskvärt för många av de förtidspensionerade. Det är en dold och dyrbar arbetslöshet. 370000, alltså 7-8 % av arbetskraften, svenskar är förtidspensionerade. Alltså, total omprövning och stora besparingar i sikte! Varje beslut om förtidspensionering kostar c:a 2 miljoner i nuvärde. 200 beslut per dag = 400 mkr per dag, vilket är dubbelt så mycket som årskostnaden för den medicinska forskningen på Karolinska institutet.

Ensamhet är ett stort problem i vårt moderna samhälle. Överheten kan förvisso icke kommendera bort ensamhet, men regler, system och skatter kan hela tiden anpassas så att det blir lättare för människor att komma ur sin ensamhet.

Ett aktivt föreningsliv gör sitt. Prissystemet på alkoholdrycker liksom restaurangmomsen gör sitt och om vi hade rätt att dra av för välgörenhet i våra deklARATIONER så skulle många privata initiativ tagas, bl a för att bryta ensamheten. Vi anser att man skall se vad som görs och har gjorts i andra länder.

Familjens centrala och naturliga roll för varje människa får icke motverkas eller försvåras av överheten. Barnomsorgen ska präglas av valfrihet och bl a bereda ekonomiska möjligheter för barnen att växa upp i sina egna hem.

SJUKFÖRSÄKRING

Svensk arbetsmarknad på 90-talet:

165 arbetsdagar

145 lediga dagar

55 frånvarodagar

365 dagar

Vi arbetar minst i världen! Det lär vi inte ha råd med. Hur som helst så är en sak klar:

Sjukskrivningsbedrägerierna måste omgående stoppas! Friskfrånvaron är en skandal! Den drabbar inte det allmänna, om nu någon skulle tro det. Den är en stöld av Svenssons skattepengar. Pengar som skulle kunna användas för riktig vård av sjuka, gamla, handikappade och barn.

Ett par karensdagar är en självklarhet. I dag kostar sjukförsäkringssystemet nästan hälften så mycket som hela sjuk- och åldringsvården.

Samhället behöver inte förse oss med skyddsnet om vi råkar få influensa ett par dagar.

Däremot måste skyddsnetet finnas när vi verkligen behöver det.

I detta sammanhang är det mycket viktigt att det lönar sig att arbeta, att det finns påtagliga skäl att gå till arbetet i stället för att stanna hemma. Man måste ju tjäna mera om man arbetar än om man är borta från arbetet pga sjukdom eller vad det nu kan vara. Då presterar Sverige mer och då finns det ett större välstånd att fördela.

Vi är övertygade om att det stora flertalet svenskar tycker att ett dylikt upplägg av sjukförsäkring och sjukvård vore förnuftigt och värt att jobba för. Det kan inte finnas många som tycker illa vara om vi tar från de friska och ger till de sjuka.

SKOLAN

Utbildningen kostar totalt 7% av BNP (1980. 9%). Kostnaderna är ojämnt fördelade, vilket skapar en flaskhals i lägre och högre universitetsutbildning.

Fria skolor och skolformer skulle ge bättre resultat till lägre kostnad. Det visar utländska erfarenheter.

Skolchefen skall ha fullt ansvar för verksamheten och ansvara inför en styrelse. (Inte som det är i dag, dvs att ansvara inför 4-5 olika verk, myndigheter, fack och fullmäktige!).

Låt skolungdomar få lära sig mer så att de klarar sig bättre i livet. Låt inte körkortsprovet bli det första provet man kan köra i! Betyg är en självklarhet och det skall vara riktiga betyg som visar hur mycket eleven kan och vet. Inte de infernaliska relativa betyg som vi har i dag.

Erbjud förskola från 4 års ålder och avlasta de improduktiva barndaghemmen.

Ge minst dubbelt så stora resurser till högskoleutbildning och forskning. Vi får igen det många gånger om. Sådana satsningar ger tillväxt och välstånd. Jämför Japan, Korea och Tyskland.

Genom att klarlägga och undervisa även i etiska frågor och genom att lärarna föregår med gott exempel kommer skolbarn och ungdom att bli motiverade. Man kan snabbt komma in i en lyckosam utveckling där det ena ger det andra: Större motivation -bättre ordning i klassen - högre kunskaper - större kreativitet. Livskvalitet!

ETT BÄTTRE ROLIGARE OCH BILLIGARE LIV

Förbud och höjda skatter gör livet trist och dyrt. Tag därför bort förbuden och sänk skatterna. (Vi menar inte att allting skall vara tillåtet!).

Vi måste ha råd att umgås! I den riktningen ligger en kraftig sänkning av momsen på dagligvaror, liksom:

- . att sänka restaurangmomsen och förmånsbeskattningen av fria måltider
- . att helt och hållet ändra alkoholpolitiken (se särskilt kapitel)
- . att inte straffbeskatta bensinen
- . att låta folk själva få bestämma vad de skall sätta sina pengar på

En vanlig svensk familj skall ha råd att äta familjemiddag på restaurant minst en gång i veckan, vilket är möjligt i många andra länder. Allt detta kan vi åstadkomma genom de åtgärder som vi föreslår i vårt program.

OBS! Det kostar ju inte ett öre att ta bort en massa fåniga och irriterande lagar, föreskrifter och förordningar.

Vi behöver inga överförmyndare. Vi behöver inga som bestämmer åt oss i våra egna liv. Däremot behöver vi varandra.

ALKOHOLPOLITIK

Med EG-anslutningen tvingas vi att öppna ögonen. Förbudspolitikerna spricker. I Europa är det mycket lättare att få tag på öl, vin och sprit och priserna är lägre. Vi föreslår därför kraftiga skattesänkningar med anpassning till EG och beskattning av alkoholhalten i stället för andra egendomliga skatteupplägg.

Vi anser också att livsmedelsbutikerna skall få distribuera öl och vin precis som i andra länder. Det är också hög tid för momsbefrielse och grossistrabatter på restauranternas inköp av alkoholhaltiga drycker så att vi får råd att umgås. Även över ett glas! Om det inte kostar mer att dricka en starköl på krogen än att köpa den över systemdisken så skulle det bli väldigt mycket trevligare i våra städer. Ungdomar skulle bära sig bättre åt och vi skulle alla ha det både roligare och trevligare! Än en gång: Det viktiga är hur och hur mycket vi dricker, inte att vi dricker.

Alkoholen är en del av verkligheten vilket absolut inte betyder att den är ofarlig. Varje människa skall utan registrering kunna få hjälp med att klara av sina personliga problem och alkoholister måste få bättre vård.

Man har räknat ut att 35-40% av alla inlagda på sjukhus är där - direkt eller indirekt - på grund av alkohol och hittillsvarande alkoholpolitik. Vi behöver dock höra från läkarhåll att alkohol kan och skall brukas på ett förnuftigt sätt och att människor som gör det inte är sämre människor än andra. Vi måste visa hänsyn till andra, det är viktigt, men det finns flera och bättre sätt att visa hänsyn än att avstå från alkohol.

Vi skall kunna umgås. Även med alkohol. Vi vill göra det enklare, trevligare och billigare för människor att leva sina liv!

Den i dag gällande svenska alkoholpolitiken går ut på att sänka den totala alkoholkonsumtionen genom mycket höga skatter, speciella föreskrifter och administrativt krångel. Vi anser att verkligheten själv visar att politiken misslyckats, i varje fall om den syftat till något annat än att driva in skatt.

Vi anser att det nuvarande kontrollsystemet är förnedrande för medborgarna.

Vi anser att priserna på alkoholdrycker skall vara låga nog att rymmas i en genomsnittlig hushållsbudget.

Vi anser att det är hur man umgås med alkohol som är det avgörande.